

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XIV.

Celovec, petek, 24. julij 1959

Štev. 30 (897)

Nevarni pojavi

Očitno proti koroškim Slovencem in proti mirnemu sožitju v deželi naperjena napisna akcija v št. Rupertu pri Velikovcu tik po bujskaški gornji, ki se je razplamtela v zvezi s prekopom neznanih vajakov v Dobri vasi, je le majhen izraz na novo oživiljene nacionalistične in nacistične miselnosti. Tudi bujskaško poslanstvo tajnika Kärntner Heimatdiensta Heriberta Jordana, ki celo v Spittalu ob Dravi govori o „še vedno ogroženi enotnosti Koroške“ in poziva v boj proti dozdevnim sovražnikom, je le člen v verigi nevarnih pojavov, ki kažejo, da sta velenjski šonin in nacistična ideologija v Avstriji in zlasti na Koroškem še globoko zakoreninjena.

Zato ni čudno, da je bila poleg Štajerske ravno Koroška najbolj primerno torišče za obnavljanje neonacizma tudi na strankarski podlagi. In tako lani pri ustanovnem občnem zboru tako imenovane Nacionalne delavske stranke (NAP) kakor prejšnji teden na obravnavi proti glavnima pobornikoma tega združenja je bilo dejansko slišati toliko nacističnega izrazoslovja, da se človek kar čudi, kako je to sploh mogoče, ko je sleherno nacistično udejstvovanje v Avstriji izrecno prepovedano z zakonom in državno pogodbo. Se bolj pa se mora začuditi ob dejstvu, da je celovško sporotno sodišče oprostilo oba obtoženca, čeprav sta v zadnjih letih dovolj jasno pokazala, da je njuno mišljenje v nevarnem sorodstvu z nacistično ideologijo, ki sta jo izdatno vnašala tudi v svojo stranko. Ljudje, ki smatrajo za posebno srečo, da so bili soborci „največjega nemškega človeka vseh časov“, za kar jih bo po njihovem mnenju zgodovina enkrat še zavidala, pač izpričujejo, da se še vedno priznavajo k politiki Hitlerja in odobravajo zločine nacizma; avstrijski državljani, ki se do konca življenja čutijo vezane na prisego, svoje življenje zastaviti za nemški narod, ker jih „obvezuje ena beseda — beseda Nemčija“, pač ne morejo trditi, da so lojalni do svoje domovine Avstrije.

V takih okoliščinah predstavlja oprostilna razsodba sodišča nevaren eksperiment, ker tako rekoč vzpodbuja k nadaljnjemu kršenju zakonskih predpisov. Za ljudi, ki se iz zgodovine niso hoteli učiti, gotovo ni na mestu širokogrudno načelo „Ne kazni in preganjanje, marveč vzgoja in prepričevanje“, kajti v zadnjih letih so tako širokogrudnost pogosto razumeli ravno v nasprotnem smislu in jo neodgovorno zlorabljali za le še bolj predrzno rovarjenje proti državi in njenim ustanovam. Zlasti pa se ta širokogrudnost napram neonacističnim elementom pokaže v čudni luči ravno v teh tednih, ko smo istočasno pričali bistveno drugačnemu zadržanju sodišč v raznih tiskovnih procesih, ko izgleda, da bi ob takem razvoju lahko zašla v nevarnost celo ustavno zajamčena svoboda tiska.

Različni neonacistični podvigi pa za Avstrijo niso škodljivi samo v notranjem razvoju, marveč škodujejo njenemu ugledu tudi v ostalem svetu in je svetovni tisk na ta račun objavil že vrsto ostrih komentarjev. Še bolj škodljiva za ugled Avstrije pa so številna srečanja bivših pripadnikov hitlerjevske vojske, pri katerih se v senci kljukastih križev navdušujejo za zločine, ki so jih nacistične tolpe zagrešile med svojim osvajalnim pohodom po Evropi. Skrajno neodgovorno pa je, da v navzočnosti visokih in najvišjih predstavnikov avstrijske vojske oziroma obrambnega ministva skušajo to vojaško tradicijo prenesti tudi v vrste avstrijske vojašnice in mladim vajakom spet pripovedujejo o pohodu na jug in vzhod.

Tako početje je prav tako v nasprotju z nevtiralnostjo Avstrije kot pa razne prirediteljske begunskih in volksdeutscherskih združenj, ki so v bistvu izrazite manifestacije revanžističnih stremeljenj in strupenega bujskanja proti sosednim državam. To se je pokazalo že ob binokstnem srečanju sudetskih Nemcev na Dunaju in to se je ponovno videlo prejšnji teden ob zborovanju podonavskih Švabov v Salzburgu, o katerem je češkoslovaški tisk zapisal, da je člen v celi verigi revanžističnih provokacij, naperjen proti Romuniji, Madžarski in Jugoslaviji, za katere pa pade odgovornost na avstrijsko vlado, ki dovoljuje takšna izjavljanja in s tem krši svoje obveznosti do nevtiralnosti. Predstavnik jugoslovanskega zunanjega ministva pa je v tej zvezi izjavil, da so se na shodu v Salzburgu zbrali bivši podonavski Nemci, ki so zaradi vojnih zlo-

Nova vlada se je predstavila

Čeprav je nastopna izjava nove zvezne vlade v bistvu kratka in formalnega značaja, je iz nje le razvidno, kako si v prihodnjih letih zamišlja notranjo in zunanjo politiko Avstrije. Ker sta vladni stranki spet povezani s posebnim koalicijskim paktom — katerega besedilo je doslej ostalo tajno — in je prišlo do nekaterih sprememb le pri razdelitvi vplivnih pozicij, je razumljivo, da se bo nova vlada tudi v bodoče ravnila po dosedanjih načelih sodelovanja in skupne odgovornosti SPÖ in ÖVP.

Uvodoma je v vladni izjavi poudarjeno, da bo gospodarska politika Avstrije tudi naprej stremela za tem, da se ohrani stabilnost valute ter se zagotovi kupna moč in polna zaposlitev. Zato vlada poziva delodajalce in delojemalce, naj se zadovoljijo s sedanjim stanjem ter v interesu skupnega gospodarstva zagotovijo sedanje cene in plače. Trenutna situacija tudi ne dovoljuje večjih razbremenitev pri obdavče-

nju, vendar bo treba poskrbeti za gotove olajšave tam, kjer se pojavijo posebne težave. Glede gospodarsko zaostalih predelov države je v vladni izjavi rečeno le toliko, da bo treba posebno pozornost posvetiti državnim pomoči tako imenovanim razvojnim pokrajinam.

V zvezi s postopno uresničitvijo 14. mesečne plače ter z izravnavo rent vlada zagotavlja, da se bo trudila za nadaljnjo upravno reformo in je predvideno, da bodo prosta mesta v državni službi javno razpisana in bo o namestitvah odločala neodvisna komisija.

Velikega pomena je izgradnja cest, ker so prometne razmere tesno povezane tudi s tujskim prometom, ki predstavlja važno postavko v avstrijskem gospodarstvu. Poleg tega pa je nadaljnja konjunktura odvisna od povečanega izvoza in mora Avstrija — je rečeno v vladni izjavi — stremeti za tem, da pospešuje svojo trgovino na vse strani

sveta. Za zagotovitev preskrbe z električno energijo se bo nadaljevala izgradnja elektrarn in skrbeti bo treba za modernizacijo prometnih sredstev, zlasti železnice, ter dalje razvijati letalsko mrežo.

Na socialnem področju se bo vlada zavzemala za izboljšanje in poenostavitev zakonskih določil o delovnih pravicah, treba bo najti zadovoljivo rešitev finančnega vprašanja bolniških blagajin ter odpraviti problem tako imenovanih starih rent. Za odpravo stanovanjske stiske bo država letno zgradila 50.000 stanovanj (doslej letno 40.000), hkrati pa bodo ustvarjeni posebni zakonski predpisi za odpravo nevzdržnih razmer pri oddaji stanovanj.

Še letos se bodo začela pogajanja za poseben zakon o kmetijstvu, s katerim bodo vsa vprašanja kmetijstva in gozdarstva postavljena na pravno podlago in bodo urejene tudi cene kmetijskih pridelkov.

Razmeroma veliko prostora zavzemajo v vladni izjavi razna kulturna vprašanja in je rečeno, da bo tudi nova vlada morala stremeti za tem, da popravi vse tisto, kar je bilo zamujeno v prvih letih po vojni. Zato bodo povečana sredstva kulturnega proračuna, za izgradnjo in obnovo šolskih poslopij bo izdelan poseben petletni načrt in tudi pospeševanju umetnosti bo posvečena večja skrb. Predvidena je zakonska rešitev celotnega šolskega in vzgojnega vprašanja zlasti za srednje in nižje šole, poleg tega pa bo država skrbela še za izvenšolsko telesno vzgojo in ureditev prostega časa mladine.

Važno delo čaka vlado na področju pravosodja. Predvidena je reforma kazenske-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Dan vstaje slovenskega naroda

V sredo so po vsej Sloveniji slovesno obhajali dan vstaje slovenskega naroda in se na številnih proslavah spominjali 22. julija 1941, ko je počil prvi partizanski strel v znak splošnega upora proti okupatorjem. Dnevu vstaje slovenskega naroda je bila posvečena tudi izredna seja Izvršnega sveta Ljudske skupščine LRS, na kateri so sklenili, da v Ljubljani postavijo spomenik revolucije, ki naj bo stalen opomin današnjim in bodočim rodovom, da ostanejo zvesti revolucionarnim tradicijam.

Slavnostni govor na izredni seji je imel predsednik Boris Kraigher, ki je poudaril veliki doprinos slovenskega ljudstva za zmago nad fašizmom. V svojem govoru je poudaril, da se v sosednjih državah ponovno oživljajo reakcionarne protiljudske sile in dobesedno dejal: **Razne demonstracije in razne oblike politične aktivnosti reakcionarnih in celo fašističnih sil v zadnjem času v Avstriji in Zahodni Nemčiji, deloma pa celo v Italiji, nas morajo opozoriti na nove nevarnosti. „Dan podonavskih Nemcev“, demonstracija, ki je bila te dni v Salzburgu ob prisotnosti nekaterih avstrijskih vladnih krogov, dokazuje, da ponovno oživljajo sile, ki skušajo zavreči razmah in polet socialističnih demokratičnih sil v današnjem svetu. Ponovno oživljajo revanžistične sile, ki skušajo pod krinko neke legitimnosti braniti tista fašistična divjašva, ki so jih predstavniki njihovih vojsk in njihovih oblasti v času naše ljudske revolucije izvajali na**

našem terenu, kot tudi v drugih deželah Evrope in današnjega sveta. **Že pred časom smo ugotavljali, da predstavlja nastop avstrijskih oblasti proti dvojezičnemu šolstvu na Koroškem nevaren primer popuščanja tem šovinističnim, fašističnim, reakcionarnim silam v Avstriji. Današnje demonstracije podonavskih Nemcev dokazujejo, da smo pravilno ocenjevali te njihove nastope in da nas mora ta akcija ponovno opozoriti na resnost tega oživljanja.**

Ženevska konferenca spet enkrat v nevarnosti

Konferenca zunanjih ministrov štirih velikih in obeh nemških držav je doslej že pogosto stala na robu neuspeha. Ozračje, ki vlada v konferenčni dvorani ter v vilah posameznih delegacij, se spreminja iz dneva v dan in so vesti, ki prihajajo iz Ženeve, danes morda še optimistične, jutri pa lahko postanejo skrajno pesimistične.

Še v zadnji številki našega lista smo poročali, da so opazovalci po prvi seji drugega dela konference govorili o „boljšem političnem ozračju“, v teh dneh pa prihajajo iz Ženeve glasovi, po katerih je sestanek zunanjih ministrov spet enkrat v nevarnosti. Posebno v krogih ameriške delegacije prevladuje mnenje, da so izgledi za nadaljevanje razgovorov med vzhodom in za-

hodom trenutno zelo slabi. Tudi ameriški zunanji minister Herter je govoril o „hitrem koncu konference“, če bi sovjetska delegacija vztrajala na tem, da je sporazumno rešitev mogoče doseči le potom vsenemškega komiteja, kajti zahodne sile so v svojem protipredlogu želele, da bi sedanjo konferenco zunanjih ministrov obdržali kot stalno ustanovo, ki bi se sestala od časa do časa in obravnavala nemško vprašanje. Razlika je torej v tem, da zahodne sile iskano poljo do sporazuma nočejo prepustiti Nemcem samim, na vzhodu pa že od vsega začetka menijo, da morata možnosti za združenje Nemčije najti obe nemški državi sami.

Prav tako so ostala stališča nespremenjena tudi v vprašanju Berlina, čeprav je Sovjetska zveza ravno pri tem problemu pokazala izredno širokogrudnost in pripravljenost na popuščanje. Zato v političnih krogih ugotavljajo, da so se vsled neuspešnega poteka konference zunanjih ministrov bistveno poslabšali tudi izgledi za sestanek na najvišji ravni. Zlasti ameriški prezident Eisenhower, ki bi bil načelno sicer pripravljen na tako srečanje, odločno postavlja kot pogoj konkretne uspehe pri sedanjih pogajanjih v Ženevi.

V razliko od konference zunanjih ministrov, ki se jim očitno že mudi na poletne počitnice, pa se nekoliko bolj uspešno razvijajo razgovori predstavnikov treh atomskih sil, ki trenutno obravnavajo vprašanje kontrolnih postaj, s katerimi naj bi nadzorovali sporazumno ukinitve atomskih poskusov. Sicer so tudi na tej konferenci odprta še mnoga vprašanja, vendar imajo opazovalci vtis, da se razgovori le premikajo v smeri proti sporazumu.

činov in sovražne dejavnosti, katere so izvršili kot pripadniki Hitlerjeve vojske in policije, zbežali ali bili z zakonom izgnani iz dežele, zato ima ta shod izrazito revanžistični in proti Jugoslaviji sovražni značaj. Posebno zaskybljenost pa vzbujajo dejstva, da so se tega shoda (kakor tudi že srečanja sudetskih Nemcev) udeležili tudi uradni predstavniki Avstrije kot tudi Zahodne Nemčije in je jugoslovanska vlada večkrat intervenirala pri avstrijski vladi ter opozorila na škodljivost take dejavnosti, ki je v nasprotju z določbami člena 9 in 10 državne pogodbe, s statutom avstrijske nevtiralnosti in interesi medsebojnih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo.

Zaskybljenost ob takem razvoju je pri nas in v sosednjih državah vsekarer utemeljena in zasluži resno upoštevanje. Vendar pa je del tiska tudi to priložnost izrabil za besno bujskanje in je celovška Volkszeitung jugoslovansko intervencijo celo imenovala akt slabe vesti ter pisala o „nezaslišanem koraku Beograda po množičnem umoru volksdeutscherjev“. Vse-

mu svetu je vendar znano, kakšna je bila vloga volksdeutscherjev v zadnji vojni in zakaj so šli odnosi morali iti na pot „heim ins Reich“, zato smo mnenja, da so taki izpadi skrajno neodgovorni in nikakor ne morejo prispevati k izboljšanju odnosov med narodi in državami.

V nastopni izjavi nove vlade je bilo ponovno zagotovljeno, da bo Avstrija dosledno upoštevala svojo nevtiralnost. Toda besede same še niso dovolj, zlasti ne, če jih hkrati spremljajo sumljivi dogodki, ki spravlajo vse take izjave v zelo čudno luč. Treba bo dejansko prenehati z obujanjem nacistične miselnosti, ki se zlasti na Koroškem le prečesto izraža tudi v ščunvanju na narodnostno mržnjo in onemogoča pomiritev v deželi; treba pa bo prenehati tudi z revanžističnimi izzivanji, ki vzbujajo upravičeno zaskybljenost celo v drugih državah. Dokler pa se Avstrija z raznimi nevarnimi pojavi izpostavlja očitkom, da krši določila mednarodne pogodbe, tako dolgo tudi njen ugled v svetu ni brez madeža.

Mnenje drugih:**Pred novo provokacijo**

V Celovcu so ustanovili poseben odbor, ki naj pripravi proslavo 40-letnice koroškega plebiscita v najširšem obsegu. Sodelovali bodo najvišji državni predstavniki. Sovinistične organizacije, ki tesno sodelujejo s pripravljanim odborom, že sedaj živo agitirajo. Po vsem tem lahko sklepamo, da bo tudi ta proslava kakor vse dosedanje pomenila javno demonstracijo proti koroškim Slovencem in proti Jugoslaviji.

O tem, pod kakšnimi okoliščinami je potekal plebiscit, vemo. Z njim se Avstrija pač ne more ponášati. Navzlic temu se je prebivalstvo južno od Drave ter v predelu med Dravo in Vrbskim jezerom izreklo za Jugoslavijo. Že ta resnica bi morala prenapeteže opozoriti, da „zmagata v nemški noči“ ni bila tako prepričljiva, kot to žele dokazati. In še več! Plebiscita navadno ne ocenjujejo kot zmago avstrijske republike, če že govore o zmagi, temveč kot zmago velenemstva. Od tod logično sledi, da so bili šovinisti v prvi avstrijski republiki pozneje tudi vneti poborniki nacistične teorije o velikem nemškem rajhu in „vodilnem nemškem narodu“.

Zatiranje slovenske manjšine, predstavnika „manjvredne slovenske rase“, je po tej teoriji predstavljalo za velikonemške šoviniste sveto dejanje.

Avstrijski odgovorni krogi prav dobro vedo, da so v Avstriji prav koroški Slovenci nudili nacizmu največji odpor in da se je avstrijski zunanji minister dr. Gruber skliceval v času, ko je bilo treba dokazati avstrijski delež v protinacističnem boju, na častno vlogo koroških Slovencev. Toda na to so pozabili kmalu zatem... Na krmilo so prišli spet ljudje, ki so morali zaradi svoje sumljive preteklosti prve dni po vojni molčati. Oblosti so tak razvoj tolerirale in mu — hote ali nehote — dajale potuho.

Od uresničevanja mnogih obljub za slovensko manjšino ni ostalo ničesar, zato pa vse pogosteje prirejajo proslave, odkrito naperjene proti slovenski manjšini. Takoj po vojni je predsednik koroške deželne vlade Wedenig opozoril, da bi bilo treba ukiniti plebiscitne proslave, ker vnašajo samo nemir v deželo. Toda dobronamerni ljudje so kmalu podlegli šovinističnim krogom. Kako se uradni del Celovca podreja velikonemškemu hotenjem, pričča tudi zakon o manjšinskem šolstvu, ki ga je pred nedavnim sprejela avstrijska skupščina.

Pošteno in prav bi bilo, da bi Avstrija ob štiridesetletnici plebiscita izpolnila obljube, ki jih je dala slovenski manjšini po prvi svetovni vojni in drugi s podpisom državne pogodbe. Toda sam pripravljani odbor nudi povsem drugačno sliko. Vanj so vključeni ljudje, ki so po vsej deželi znani kot veliki nasprotniki slovenstva in jugoslovanstva. Gre za ljudi, ki za častne člane svojih organizacij novačijo razne nacistične generale, postavljajo spomenike padlim SS-ovcem itd.

Mar niso prav ti najboljši jamstvo, da bo 40-letnica neslavnega dogodka izzvenela v protislovenskem in protijugoslovenskem duhu?

„Večer“, 3. 7. 1959, Maribor

Andreas-Hofer-Feier mit Hakenkreuzorden

Am vergangenen Sonntag fand in Spittal-Drau eine Andreas-Hofer-Feier, verbunden mit einer Erinnerungsfeier an den 10. Oktober 1920 statt. Nichts gegen eine Gedächtnisfeier für Andreas Hofer. Wenn man aber die Leute betrachtete, die an dieser Feier teilgenommen haben, dann bekommt man etwas murmelige Gefühle. Tradition und Heimat, alles gut und recht, wie aber kommen ausgerechnet jene Leute, die 1945 als tieftrauernde Hinterbliebene an den Trümmern des Dritten Reiches standen, heute dazu, die Träger österreichischer Traditionen und der Heimatliebe zu sein. Man kann sich nicht des Eindrucks erwehren, dass ewig Gestrige solche Anlässe nur verwenden, um sich wieder zu zeigen, um zu marschieren, um sich wieder zusammenzuschließen, eine Kraft zu bilden, die versuchen soll, ein Werk wieder von vorne zu beginnen, an dessen Ende wieder ein unübersehbarer Wald von Kreuzen stehen soll...

Die Spittaler Feier erreichte ihren „Höhepunkt“ durch die Ansprache des Sprechers der Landsmannschaft Heribert Jordan, jenes Mannes, dessen Grossdeutschtum schon beinahe sprichwörtlich geworden ist. Und wenn

„Mala trgovinska cona“ postaja resničnost

Stokholmski sestanek predstavnikov sedmih evropskih držav — Avstrije, Danske, Norveške, Portugalske, Švedske, Švice in Velike Britanije — za sklenitev tako imenovane „male evropske svobodne trgovinske cone“ je takoj ob začetku zabeležil odločilne uspehe in je bila že drugi dan zasedanja imenovana komisija, ki naj pripravi zaključno poročilo. To pomeni, da so bila vsa glavna vprašanja sporazumno rešena in je le še vprašanje časa, kdaj bo nova gospodarska zveza tudi praktično stopila v življenje.

Ustroj Male trgovinske cone se v marsičem razlikuje od tako imenovane Evropske gospodarske skupnosti šestih držav pod vodstvom Zahodne Nemčije. Zlasti pa je njena odlika v mnogo bolj liberalni strukturi, kar daje upanje, da bo ta organizacija prej ali slej zanimiva tudi za druge evrop-

ske države. Saj je bilo pred stokholmskim sestankom izrecno poudarjeno, da Mala trgovinska cona ne predstavlja novega bloka v Evropi in tudi ni zamišljena kot konkurenčna skupina proti EGS, marveč je njen glavni namen v tem, da privede do gospodarske povezave vseh 17 držav, članic OEEC, posebno še, ker je novo združenje popolnoma nepolitično, kakor je izjavil zunanji minister Kreisky, ki je s trgovinskim ministrom Bockom vodil avstrijsko delegacijo.

Da je Mala trgovinska cona dejansko privlačna tudi za druge države, kaže dejstvo, da se za vstop resno zanima tudi Finska. Vendar je bilo na sedanjem sestanku sklenjeno, da Finska trenutno še ne bo pristopila, ker mora, kakor je izjavil predsednik stokholmske konference žveški trgovinski minister Lange, najprej najti oblike sodelovanja z imenovanimi sedmimi državami.

Razvoj jugoslovanskega gospodarstva:**Tudi tujski promet se je močno povečal**

V zadnji številki našega lista smo poročali o razvoju industrijske in kmetijske proizvodnje v Jugoslaviji in bi danes dodali še nekaj tozadevnih statističnih podatkov. V prvih petih mesecih tega leta se je industrijska proizvodnja v primerjavi z istim obdobjem lani povečala za 11 %. Največji uspeh je zabeležila kemična industrija, katere proizvodnja je narasla za 24 %. Proizvodnja gradbenega materiala je zabeležila 23-odstotno povečanje, lesna industrija pa 18 %. V kovinski industriji, katere proizvodi so vedno bolj iskani tudi v tujini, so proizvodnjo povečali za 15 %. V prvem polletju pa se je proizvodnja premoga povečala za 13 %, proizvodnja električne energije za 14 % in proizvodnja nafte celo za 24 %.

Enako uspešno pa se razvija tudi jugoslovanski turizem, ki je nedvomno zelo važna panoga jugoslovanskega gospodarstva, saj so tudi na nedavnem zasedanju turistične centrale v Švici ugotavljali, da postaja Jugoslavija pomembna turistična država, ki ima na tem področju gospodarstva veliko bodočnost. O uspešnem razvoju turizma pričajo podatki o nočninah, ki so jih zabe-

ležili letos do konca maja, torej v času, ko se je turistična sezona šele začela. Samo v Sloveniji so do konca maja našli 30.111 inozemskih gostov, kar je za 53 % več kot lani v istem obdobju. Inozemskih nočitev pa je bilo samo v mesecu maju 34.769, medtem ko so jih meseca maja lani našli komaj 19.032. Skupno je bilo do konca maja letos v Sloveniji 70.350 nočitev ali 60 % več kot lani.

Podoben je razvoj tudi v ostalih republikah in je posebno ob Jadranu mnogo letovišče že prenapoljenih, da mora veliko številu tujih turistov iskati stanovanje v privatnih sobah. Sploh je obisk tujcev v primorskih mestih letos nekajkrat večji kot lani: v Zadru se je število nočitev povečalo za 631 %, v Poreču za 355 %, v Kopru za 265 %, v Dubrovniku za 118 %, v Opatiji za 60 % itd.

Jugoslovanska predstavništva v zahodnoevropskih in skandinavskih deželah so letos do konca junija izdala že 198.438 turističnih viz (lani v istem času 134.209). Največje povečanje so zabeležili v Franciji, namreč za 103 % in v Zahodni Nemčiji za 55 %.

Vprašanje bodočnosti kmetijstva

Pred nedavnim sem pisal o težkih skrbih podgorskega in gorskega kmeta, ki že omahuje in se boji slovesa od svoje zemlje, če se mu kmalu ne pomaga.

Če pa pregledamo razvoj našega kmetijstva, se nam vedno bolj vsiljuje tudi še vprašanje, ali bodo v prihodnosti še dovolj močni stebri naše zemlje, ali so kmetje sploh še lastniki zemlje in ali so še v stanju, da zagotovijo svojo bodočnost in ostanejo stebri zdravega, gospodarskega razvoja države.

Ob tem vprašanju je na mestu, da najprej na podlagi sedanjih razmer pregledamo, katere druge sile še podpirajo in ob enem vladajo gospodarstvu v državi. Pri tem je jasno, da moramo najprej omeniti velekapital, združen v bančnih zvezah in koncernih, ki pa so istočasno tudi v zvezi z velikimi zavarovalnimi podjetji avstrijskega ali na pol tujega izvora. Tudi ta podjetja delujejo enako kakor velekapital po svojih bančnih koncernih. Zaradi tega vsi ti zavodi izvajajo svoj vpliv na splošni državni in gospodarski razvoj. S temi velekapitalističnimi koncerni je posebno v pogledu na svoj razvoj, na potrebe po denarnih sredstvih in — kakor vemo — tudi na potrebo javne in tajne pomoči od strani države združena tudi veleindustrija.

Vemo, da se mora tudi najmočnejša industrija zaradi inozemske konkurence mnogokrat naslanjati na državno pomoč. Še bolj pa se na to denarno pomoč opira

srednja ali mala industrija, vendar vse skupaj — torej veleindustrija, srednja in mala industrija — le nastopajo v državi kot odločujoča velesila, na katero se zastopniki državnih financ hoté ali nehoté ozirajo.

Kot tretja tudi v naši državi važna gospodarska velesila nastopa v razumljivi povezanosti z industrijo in velekapitalom — veletrgovina, ki pri vedno večji svetovni konkurenci išče posebno podporo za prodajo naraščajočih viškov v druge države in v svet.

Tudi ta panoga oz. gospodarska skupina se obeša na kapitalno moč državnih financ, ker tudi ona noče zmanjševati svojih gotovo ne majhnih dobičkov.

Šele za temi tremi velesilami pride potem v poštev zastopstvo veleagrarcev, to je v pogledu na zemljo zelo obsežnih in posebno obdarjenih veleposestev. — Med Slovenci takih na splošno ni, ker segajo korenine veleagrarcev daleč nazaj v čase, ko je bila zemlja samo lastnina kraljev, knezov, cerkve in drugih oblastnikov, ki so potem to svojo zemljo in oblast razdeljevali na raztresene nemške lastnike gradov, na grofe in plemiče po naši deželi. Njihov vpliv na državni razvoj tudi ni malenkosten, so vendar veleagrarci lastniki obsežnih gozgov in dragocenega lesa, ki je eden najvažnejših izvoznih artiklov naše države.

Ker pa so veleagrarci poleg tega tudi lastniki obsežnih površin kmetijstvo obdelovalne zemlje, kakor planin za živinorejo, pašnikov, travnikov in obsežnih polja, tudi v veliki meri odločajo pri višini cen in uvoza agrarnih produktov brez ozira na to, če je tak uvoz za kmeta, ki sam obdeluje svojo zemljo, in za kupca kmetijskih pridelkov, torej tudi za delavca in meščana, koristen ali ne. Vendar morajo tudi veleposestniki voditi račun o potrebni kapitalni podlagi, ki daje možnost, da vzdržijo tudi težje prilike. Ti veleagrarci lahko po svoje in v interesu svojih dobičkov v prosti špekulaciji

PO ŠIRNEM SVETU

Moskva. — Danes bo ameriški podpredsednik Nixon, ki je prispel na daljši obisk v Sovjetsko zvezo, v Moskvi odprl ameriško razstavo. Med svojim bivanjem v Sovjetski zvezi si bo Nixon poleg drugih zanimivosti ogledal Leningrad ter štiri sibirski mesta. Imel bo tudi razgovore z vodilnimi predstavniki Sovjetske zveze.

Dunaj. — Predsednik japonske vlade Kiši je med svojim obiskom na Dunaju govoril tudi o ameriško-japonski pogodbi, s katero je med drugim določeno tudi sodelovanje med obema državama za primer vojne. Kiši je izjavil, da je ta pogodba danes potrebna raznih sprememb, ker je nastala v času, ko je bil položaj še bistveno drugačen. Iz njegovih besed, da se Japonska zavzema za razširitev trgovine z LR Kitajsko, je razvidno, da je Amerika vsilila Japonski tudi v tem oziru gotove omejitve, ki bi se jih Japonska zdaj rada osvobodila z revizijo pogodbe.

Nikozia. — Ciprski nadškof Makarios je izjavil, da bo ustava nove ciprske države sestavljena v dveh mesecih. Po sprejetju ustave bodo razpisane nove volitve, kar bo predvidoma konec leta, do februarja prihodnjega leta pa bo nova država lahko prevzela svoje funkcije.

Ščečin. — Predsednik sovjetske vlade Hruščev, ki je med svojim obiskom na Poljskem obiskal tudi sedanjo poljskonemško mejo, je izjavil, da o vračilu vzhodnih pokrajin Nemčiji sploh ne more biti govora. Meja, ki jo danes branimo, je poudaril, je meja med Vzhodno in Zahodno Nemčijo, to je meja, ki loči socialistični svet od kapitalističnega, zato je ta meja nedotakljiva in posvečena.

Beograd. — Na povabilo podpredsednika jugoslovanske vlade Todoroviča bo sta v času od 5. do 12. septembra obiskala Jugoslavijo podpredsednik grške vlade Panajotis Kanelopoulos in trgovinski minister Leonidos Gerlilis.

Washington. — Ameriški predsednik Eisenhower je na fiskovni konferenci izjavil, da ameriška vlada trenutno še ne namerava diplomatsko priznati Vzhodne Nemčije, kot je to predlagal bivši newyorški guverner Harriman. Hkrati je Eisenhower dejal, da nima nič proti obisku Hruščeva v ZDA, vendar pa vprašanje obiska za zdaj ni aktualno.

Dunaj. — Med razpravo o vladni izjavi je FPO-poslanec Gredler ostro napadel obe vladni stranki, češ da sta z novim koalicijskim paktom ponovno omejili delovni krog parlamenta. Hkrati se je zavzel za spremembo volilnega zakona in dejal, da je nevredno demokratične države, če se s pomočjo volilnega zakona odkriža komunistične opozicije, kajti več kot 140.000 volivcev, ne glede na to, za katero stranko so glasovali, ima pravico do zastopstva v parlamentu.

Madrid. — Španska vlada je sporočila, da ima za razvoj svojega gospodarstva na razpolago 418 milijonov dolarjev. 75 milijonov ji je dal mednarodni valutni fond, 100 milijonov je dobila od OEEC, 130 milijonov od ameriške vlade, 68 milijonov pa od privatnih ameriških bank.

KAIRO. — Strokovnjaki Egipta in Sovjetske zveze so se sporazumeli o dokončnih načrtih gradnje Assuanskega nasipa v smislu egiptovskega predloga. Sovjetski predlogi, ki so predvidevali udeležbo Sovjetske zveze v drugi fazi gradnje nasipa, so bili opuščeni. Pri gradnji nasipa hočejo sodelovati Nemci, Amerikanci, Angleži in Francozi.

vplivajo na uvoz ali na zaporo uvoza in s tem na cene!

Daleč stran odmaknjen od interesov bančnega, industrijskega in agrarnega kapitala živi in dela samostojno in v ljubezni do svojih že majhnih ostankov zemlje naš kmet. Pozabljen od vseh teh faktorjev državnega gospodarstva in socialno najslabje zaščiten prenaša težka bremena tehnične revolucije ter se samo sprašuje: Kako dolgo še in v čigavo korist?

Dr. F. Miler

Zmagovita pot žepne knjige

Celovško gledališče
je podalo obračun

Založba Goldmann tudi pri nas ni neznanca. Če je že ne poznamo po raznih dragocenih umetniških izdajah, pa prav gotovo nismo spregledali njenih dveh „ljudskih“ zbirk. To sta seriji žepnih izdaj „Goldmanns Taschen-Krim.“ in Goldmanns Gelbe Taschenbücher. Prva zbirka prinaša izključno priljubljene kriminalne romane, druga pa v neskrajšani obliki seznanja bralce z zakladi svetovne klasične in sodobne književnosti. S svojimi visokimi nakladami uvrščata ti dve zbirki založbo na četrto mesto v Nemčiji pri izdajanju žepnih knjig. Pred „Goldmannom“ so samo še znane založbe „Fischer“, „Rohwolt“ in „Ullstein“. Pomen žepnih knjig je na nemškem knjižnem trgu tako velik, da si ne samo knjigotržci in založniki, ampak tudi pedagogji od teh zbirk mnogo obetajo. V anketi leta 1955 je namreč 47 od 100 anketirancev iz vseh slojev odgovorilo, da sploh ne kupujejo knjig in da nimajo nobenih knjig v stanovanju.

Odstotek je seveda zastrahujoč; le vplivu žepnih izdaj se je zahvaliti, da se zmanjšuje. Te knjige so namreč zaradi nizke (enotne) cene — 1.90 nemške marke — dostopne res vsakomur. Vse druge knjige pa so tako drage, da si le redki lahko privoščijo stalno izpopolnjevanje svoje knjižnice. Če pridemo v Nemčiji kam na obisk, bomo zato v knjižni omari opazili le dolgo vrsto žepnih izdaj na rotacijskem papirju namesto raznih v usnje vezanih luksuznih izdaj na najfinem papirju.

Za primer nekaj pisateljev iz 200 zvezkov obsegajoče zbirke „Goldmanns Gelbe Taschenbücher“. Starorimska klasika je za-

stopana s Ciceronom in Cezarjem, Grke pa predstavljata Homer in Sofoklej. Dalje najdemo v seznamu imena Goethe, Nietzsche, Schiller, Kleist. Slovane zastopajo Dostojevski, Tolstoj, Leskov, Puškin, Turgenjev in Čehov. Seveda ne manjkajo tudi Shakespeare, Daudet, Maupassant, Wilde, Heine. Boccacciov „Decameron“ je doživel v tej zbirki že štiri izdaje in sodi med najuspešnejše knjige.

V drugi zbirki „Goldmanns Taschen-Krimi“ izhajajo ponatise razprodanih izdaj iz „velike“ zbirke kriminalnih romanov „Goldmanns Grosse Kriminal-Romane“. Založba izdaja to zbirko že od leta 1921. V tem času je izšlo že nad 500 različnih kriminalnih romanov, največji uspeh pa še vedno beleži Edgar Wallace; njegove knjige so že dosegle naklado 9 milijonov izvodov. Vse žepne izdaje obeh zbirk izhajajo v nakladi 30.000 do 50.000.

Gospod Goldmann je v nekaj besedah označil položaj na knjižnem trgu takole:

I. Mednarodni filmski festival v Moskvi

V času od 3. do 17. avgusta bo v Moskvi prvi mednarodni filmski festival, na katerem bodo predvajali najboljše filme iz vsega sveta. K sodelovanju je bilo povabljenih nad 50 držav in jih je doslej že 41 prijavitlo udeležbo na festivalu, ki se hočejo polegovati za nagrade, tri države, med njimi tudi Amerika, pa nameravajo sodelovati izven konkurence.

Mednarodni filmski festival v Moskvi sicer ni prvi slik sovjetskega filma z ostalim svetom, saj se je Sovjetska zveza udeležila

„Predvsem moram omeniti ekonomsko plat. Stroški za izdajo knjig so tako veliki, da danes ne moremo več eksperimentirati. Pred vojno smo lahko objavili tri knjige kakega avtorja in si privoščili, da je šele njegova tretja knjiga doživela uspeh. Danes tega ne moremo več. — Druga značilnost je, da v Nemčiji ni nobenih ‚velikih‘ avtorjev. To je prav gotovo posledica Hitlerjevih časov izza l. 1933. Novih avtorjev pa še ni, zato si moramo pomagati s prevodi.“

Založba izdaja tudi dragoceno zbirko „Galerije in umetnostni spomeniki Evrope“. Te knjige so zelo lepo opremljene in bogato ilustrirane s črno-belimi in barvnimi reprodukcijami. Seveda so stroški za izdajo takih knjig zelo visoki, zato je založba Goldmann sklenila zanimivo pogodbo z neko italijansko in francosko založbo. Vse tri potem izdajo isto knjigo, le z besedilom v svojem jeziku. Tako se stroški za posamezno založbo zmanjšajo na eno tretjino.

že cele vrste mednarodnih filmskih prirediteljev in so na drugi strani že razne države priredile v Sovjetski zvezi svoje filmske tedne (šele pred kratkim je bil zaključen teden avstrijskega filma), vendar bo ta prireditev verjetno največje dosedanje srečanje Vzhoda in Zahoda na področju filmskega ustvarjanja. Na festivalu, ki bo prirejen pod geslom „Za humanost v filmski umetnosti, za mir in prijateljstvo med narodi“, bodo države lahko sodelovale vsaka z enim celovečernim filmom ter dvema kratkoma filmoma. Predvidene so razne nagrade: tako „Velika nagrada“ za najboljši igrani film, nadalje 3 zlate medalje za izredno uspele igrane filme ter vrsta srebrnih medalj za najboljše tednike, dokumentarne filme, nadalje za lutkovne in otroške filme, za najboljšo režijo, filmsko glasbo, scenarij, snemanje, za najboljšo žensko in moško vlogo itd. V žiriji, ki bo odločala o razdelitvi teh nagrad, bodo zastopani priznani strokovnjaki iz raznih držav.

Vposlane filme bodo v glavnem predvajali v novem kremelskem gledališču, kate-rega dvorana razpolaga s 1100 sedeži. Na razpolago bo tudi 1000 sedežev obsegajoča Velika dvorana v centralnem filmskem domu, s pristankom lastnikov pa bodo filme vrteli tudi v raznih velikih kinodvoranah Moskve.

Mednarodni filmski festival v Moskvi je bil uvrščen med 5 največjih tovrstnih prirediteljev sveta. Zato je pričakovati, da se ga bodo udeležili tudi številni mednarodno priznani predstavniki filmske umetnosti.

Štipendije na visokih šolah

Deželni statistični urad navaja, da je bilo na avstrijskih znanstvenih visokih šolah v zimskem semestru 1957/58 vpisanih 15.984 študentov, med njimi 3660 ženskega spola; na umetnostnih visokih šolah pa je znašalo število 1081 vpisanih študentov, od teh 486 žensk. Štipendije pa je od 15.984 na znanstvenih visokih šolah vpisanih študentov prejelo 1356, kar znaša dobrih 8 odstotkov, medtem ko je znašalo število na umetnostnih visokih šolah 187.

Pri tem je zanimivo, da je bilo podeljenih le 378 (ali 28 %) tekočih štipendij, dočim so bile ostalim študentom priznane samo enkratne podpore. Glede višine štipendij navaja statistični urad, da jih je bilo med tekočimi štipendijami 50 takih, ki so znašale manj kot 100 šil. mesečno. Štipendije od 100 do 200 šil. je prejemale 62 študentov, od 200 do 300 šil. 34 in od 300 do 500 šil. 25 študentov. Velike razlike so bile tudi pri enkratnih podporah; 152 študentov

je prejelo manj kot 600 šil., 131 jih je bilo, ki so dobili od 600 do 1000 šil., 363 študentom je bila izplačana podpora v višini 1000 do 2000 šil., 96 pa celo 2000 do 4000 šil. ter 24 študentom nekaj nad 4000 šilingov.

Iz Koroške je bilo med vpisanimi študenti na znanstvenih visokih šolah 878, na umetnostnih visokih šolah pa 44. Iz tega je razvidno, da je imela Koroška na visokih šolah manj študentov, kot bi to odgovarjalo številu prebivalstva, nasprotno pa je bilo število Dunajčanov, Štajercev in Tirolcev bistveno višje v primerjavi s številom prebivalstva.

V zvezi s štipendijami bi bilo zanimivo tudi vprašanje, kdaj bo tudi naša država tako poskrbela za inteligenčni naraščaj manjšin, kot to dela sosedna Jugoslavija, kjer je vsako leto razpisano gotovo število štipendij izključno za pripadnike manjšine.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

Razvoj po 10. obletnici Pariškega sporazuma

11. decembra 1957: Predsednik FPÖ Dipl. Ing. Reinthaller na zborovanju stranke v Zgornji Avstriji kritizira svoječasni podpis Pariškega sporazuma po avstrijski vladi. Avstrija naj pozove OZN, Mednarodno sodišče v Den Haagu ter Evropski svet v Strassbourgu, da posežejo v zadevo. Državni sekretar prof. Gschnitzer in zunanji minister Figl naj odstopita, če nista sposobna spremeniti stanja in razvoja v Južni Tirolski.

13. decembra 1957: Avstrijski državni sekretar prof. Gschnitzer izjavi dopisniku agencije DPA na Dunaju, da Avstrija glede Južne Tirolske ne vrši nacionalistične propagande, marveč so Južni Tirolici v obrambi. Nadaljno zavlačenje sedaj predvidenih pogajanj bi lahko pomenilo nevarnost, da dogodki preresejo preko glave. Avstrija se hoče pogajati o 1. enakopravnosti jezika, 2. zasedbi javnih služb po razmerju narodnostnih skupin, 3. avtonomiji, 4. priseljevanju Italijanov. Bistveni da sta zadnji dve točki.

13. decembra 1957: Pričetek procesa proti 14 južnotirolskim „dinamitistom“ pred porotnim sodiščem v Bozenu.

16. decembra 1957: Predsednik SVP Dr. Silvij Magnago zahteva v govoru pred bozenskim občinskim svetom uresničenje člena 6 italijanske ustave, ki predvideva posebne določbe v zaščito jezikovnih manjšin.

25. decembra 1957: Dnevnik DC „L' Adige“ objavi pismo italijanskega ministra za javna dela Togni-ja, ki napove dodelitev 300 milijonov lir za gradnjo stanovanj v pokrajini Bozen.

28. decembra 1957: Regionalni asesor SVP Dr. Alfons Benedikter zahteva prenos pristojnosti za gradnjo in upravo stanovanj od države na pokrajino.

30. decembra 1957: Porotno sodišče v Bozenu izreče sodbo proti južnotirolskim „dinamitistom“. 13 obtoženih dobi skupno 17 let in 2 meseca zapora, enega obtoženca sodišče oprosti.

31. decembra 1957: Tednika protinacionalistične smeri Južnih Tirolicev „Alpenpost“ in „Der Standpunkt“ preneha izhajati.

9. januarja 1958: Poslanec SVP v rimskem parlamentu Dr. Otto von Guggenberg opravičuje svoječasni pristonek nemških političnih voditeljev Južne Tirolske k Posebnemu statutu o Avtonomnem področju.

11. januarja 1958: SVP izda proglaš, noben Južni Tirolec naj ne podpiše protokola pred policijo ali preiskovalnim sodnikom, če ni spisan v nemščini.

15. januarja 1958: V vseh avstrijskih visokošolskih mestih zborujejo visokošolci pod parolo „Za svobodo in pravico Južne Tirolske“.

16. januarja 1958: Tiskovna služba ÖVP zahteva, da avstrijsko-italijanska pogajanja o Južni Tirolski ne smejo voditi do polovičarskega kompromisa.

18. januarja 1958: Italijanski poslanec na Dunaju Corrias na poročanju pri ministerstvem predsedniku Zoliju v Rimu. — „Dolomiten“ formulira zahtevo Južnih Tirolicev za avstrijsko-italijanska pogajanja: „Hočemo živeti v Italiji tako, kot bi živeli pod Avstrijo!“

21. januarja 1958: Centralno glasilo italijanskih levih socialistov „Avanti“ objavi na prvi strani razgovor svojega posebnega dopisnika z avstrijskim državnim sekretarjem prof. Gschnitzerjem. Bistvene zahteve sporazuma po njegovem smislu in namenu zahteva, da Italija prizna Južni Tirolski (bozenski pokrajini) samostojno avtonomijo ter prepreči nadaljnje priseljevanje Italijanov. Zaščita in enakopravnost mora veljati za manjšino kot celoto, enakopravnost posameznikov ne zadošča.

Celovško mestno gledališče je bilo v pogledu na udeležbo na prireditvah in v pogledu na vzdrževanje gledališča zadnja leta v takorekoč stalnih škripcih. Iz tega razloga je bilo pred letom dni zaprto tudi komorno gledališče v Domu glasbe. Gledališko leto 1958/1959 pa kaže, da se je položaj gledališča nekoliko zboljšal.

V preteklem gledališkem letu je število obiskovalcev gledališča naraslo za približno 19.000 oseb, število stalnih abonementov pa se je povečalo za 350 na 1.350. Vidno se je zmanjšalo število prostih vstopnic in sicer za 5.616, medtem ko je bilo izdanih 2.721 pocenjenih vstopnic kakor v gledališkem letu 1957/58.

Dohodki prirediteljev so bili pri opereti in igri za 50 oz. 17 % višji od proračuna, dočim je opera vrgla za 20% manj dohodkov, kakor je bilo predvideno. Za vzrok nižjih dohodkov pri operi uprava gledališča navaja, da je bilo uprizorjenih le 7 oper in da ni bilo gostovanj svetovno znanih gledaliških umetnikov, vsled česar tudi ni bilo višjih vstopnin.

Med operami sta bili največkrat uprizorjeni „Carmen“, in sicer enajstkrat ter „Čarobna pčala“, ki je bila uprizorjena osemkrat. Zelo zadovoljivo so bile obiskane tudi operete „Zirkusprinzessin“, „Viktoria und ihr Husar“ ter „Csardasfürsten“, pri igrah pa v tem pogledu stojita na prvem mestu „Vzorni soprog“ in „Talisman“.

Na podlagi finančnega položaja pristojni krogi trdijo, da bo z odobreno subvencijo v višini 2.050.555 šil. mestno gledališče kriilo svoje stroške. K ugodnejšemu finančnemu položaju celovškega gledališča je brez dvoma mnogo prispevala prekinitvev prirediteljev v Komornem gledališču v minuli sezoni.

Ob zaključku letošnjega gledališkega leta je tudi sedanji ravnatelj gledališča, Filip Zeska, zapustil Celovec in se zaenkrat podal na Dunaj.

KULTURNE DROBTINE

● Svetovno znana milanska Scala je zatla v velike finančne težave in je župan Milana nastovil na javnost poziv „Rešimo Scalo!“ ter zahteval, da se slavno gledališče vzdržuje iz posebnega fonda.

● Prihodnje leto bo slavnostna otvoritev obnovljenega gledališča v Parmi, ki je leta 1944 postalo žrtev vojnih dogodkov. Gledališče je bilo sezidano leta 1628 in je bilo več stoletij največja operna zgradba v Evropi. Za popolno otvoritev pripravljajo posebne slavnostne igre, na katerih bodo predvajali glasbo 17. od 18. stoletja.

23. januarja 1958: Na občnem zboru južnotirolske Glavne združne zveze v Bozenu poroča predsednik Toni Mayr, da je Južna Tirolska na področju tehnične racionalizacije kmeljištva na prvem mestu vseh italijanskih pokrajin.

30. januarja 1958: Italijanska uradna agencija javlja, da na Dunaju ne gre za „pogajanja“, marveč za „razgovore“ o vseh vprašanjih med Italijo in Avstrijo.

3. februarja 1958: Sekretariat „Unije evropskih narodnostnih skupin“ v Kjöbenhavnu objavi sklep seje svojega centralnega odbora dne 7. januarja v Parizu, ki predlaga za rešitev vprašanj Južne Tirolske razsodišče, ki ga naj bi tvorili strokovnjaki za manjšinska vprašanja Finske in Švice, z nalogo preiskave problemov na l'cu mesta in izdelave predloga obvezne „evropske rešitve“.

4. februarja 1958: Južnotirolski poslanci dr. Toni Ebner, dr. Otto von Guggenberg in dr. Karl Tinzl predložijo rimskemu parlamentu zakonski osnutek za spremembo ustave, ki predvideva razpust dosedanjega Avtonomnega področja ter ustanovitev samostojnega Avtonomnega področja „Južna Tirolska“. — Poslanec SVP dr. Toni Ebner predloži rimskemu parlamentu zakonski osnutek o uporabi nemškega jezika pred sodišči pokrajine Bozen in pri apelacijskem sodišču v Tridentu.

(Se nadaljuje)

SPD „Kočna“ v svojem jubilejnim letu

Zadnje nedeljo avgusta bo minilo 50 let, odkar je bil v Svečah ustanovljen predhodnik Slovenskega prosvetnega društva „Kočna“. Ta svoj zlati jubilej hoče društvo kar najbolj dostojno praznovati. Že 7. marca je v ta namen priredilo pevski koncert znanega moškega pevskega zbora SPD „Svoboda“ iz Loge vasi.

Minulo nedeljo zvečer pa je imelo društvo „Kočna“ svojo drugo prireditev na čast proslavi svojega jubileja. Priredilo je **pevski koncert, povezan s Finžgarjevo igro „Veriga“**. To prireditev je društvo pripravilo že iz lastnih sil, kar je priznanja vredno ne le glede na poletni čas, temveč v prvi vrsti zaradi tega, ker sta se ob tej priložnosti prvič predstavila novi društveni pevski zbor s 15 pevci in igralska družina s 13 igralci. Tako pri nastopu zbora kakor tudi pri igri smo bili prijetno iznenadeni

nad sposobnostjo mladih pevcev, igralcev in igralk. Pevski zbor, sestavljen po večini iz mladih fantov, se je ob svojem prvem nastopu po glasovih in po kvaliteti petja pokazal kot vreden naslednik med obema vojnoma tako slovitiga starega zbora. Tudi med igralci je bilo opaziti vrsto izredno nadarjenih talentov, ki jim moremo samo želeči, da bi z nadaljnjimi nastopi še bolj razvili svoje sposobnosti. Nad vse prijetno pa smo bili presenečeni, ko so zarajala brhka dekleta in vpletla v prireditveni spored svoj lepi nastop.

Do zadnjega kofička napolnjena velika dvorana Adama v gostilni, ki že 50 let omogoča prireditev SPD „Kočna“, in navdušenje, ki med prebivalstvom vlada po tej prireditvi, sta najboljši dokaz neizčrpne želje po prosvetnih prireditvah v Svečah in okolici, istočasno pa razveseljivo znamenje,

da je „Kočna“ ob svoji 50-letnici ozelenela iz novih mladih korenin. Mladi pevci in igralci, predvsem pa marljivi društveni odborniki, režiser in pevovodja zaslužijo za svoje prizadevanje vse priznanje. To priznanje povezujemo z željo, da bi na tej

Slovenska prosvetna zveza naznanja:

Potujoči kino SPZ predvaja prvi slovenski film

„NA SVOJI ZEMLJI“

v soboto, dne 25. julija 1959, ob 18.30 uri pri Šoštarju v Globasnici.

poti ostali trdni in neomajni sebi v prid, prebivalstvu pa v veselje.

Za dan svojega jubileja, to je za nedeljo, 30. avgusta pa „Kočna“ pripravlja veličastno proslavo. Ob tej priložnosti bodo s sedanjim pevskim zborom stopili na oder tudi še vsi živeči stari pevci. Svoje sodelovanje pa je zagotovil tudi združen mešani pevski zbor Slovenske prosvetne zveze v slikovitih narodnih nošah ter tamburaški zbor Slovenskega prosvetnega društva „Bilka“ iz Bilčova. V goste pa pride takrat v Sveče tudi 70-članski pevski zbor „France Prešeren“ iz Kranja, ki je najboljši amaterski pevski zbor Slovenije. Za pestrost prireditve bo poskrbelo tudi še z drugimi nastopi in vložki in spored.

Vse prijatelje in ljubitelje naše pesmi in naših prosvetnih prireditev že danes opozarjamo na to veliko proslavo v Svečah in jih vabimo, da od blizu in daleč pridejo slaviti zlati jubilej SPD „Kočna“.

„Zora“ iz Opatije na beljaški ljudski slavnosti

Beljaška ljudska slavnost, takoimenovani beljaški semenj, je za letos zaključena. Pravijo, da obisk ni bil posebno povoljen in tudi razstavljalci niso bili v takšni meri zastopani, kakor bi bilo pričakovati. Morda je to pripisati okoliščini, da se vsako leto ponavlja zelo podoben spored, zaradi česar mnogi ljudje pravijo „to sem že videl“.

Kljub tej pomanjkljivosti pa je beljaška ljudska slavnost uspela in je nova pobuda za tovrstne vsakoletne prireditve.

Posebno zanimiv prikaz je letos posredovalo beljaško ribarsko društvo, ki se je s tem posebno odlikovalo. Zanimiva je bila tudi razstava malih živali.

Zupan Timmerer je ob otvoritvi naglasil, da bodo vse storili, da postavijo prihodnje leto beljaško ljudsko slavnost na višjo raven, ker bodo praznovali 900-letnico, odkar je mesto prejelo tržne pravice.

Med slavnostmi so bile tudi pomembne mednarodne prireditve, ki naj bi koristile lepšemu in miroljubnejšemu sožitju med narodi, posebno med narodi-sosedi.

Podkloštrski pevski zbor je prispeval lep doprinos, saj je po svoji kvaliteti znan že po širnem svetu. Višek na mednarodni prireditvi pa je prinesla folklorna skupina „Zora“ iz Opatije, o kateri je celovška „Die Neue Zeit“ med drugim zapisala, da je bil njen nastop edinstven. List piše, da so simpatični gostje po svojih gibčnih plesnih korakih, eksaktnosti in točnosti pokazali vrhunec narodne umetnosti. Številne plesne in pesmi ter značaje našega južnega soseda so pokazali nazorno v slikovitih narodnih nošah, ki so jih izdelala vaška dekleta v trudopolnem delu. Godbo so predvajali z originalnimi redkimi jugoslovanskimi instrumenti. Pesmi iz najrazličnejših pokrajin so

ponazorovale vso globoko in čutečo jugoslovansko dušo. Tamburaški zbor je nad vse odlično igral. Zelo je publiki ugajala tudi ljubka napovedovalka, ki je pojasnjevala spored tudi v nemščini.

Navzoča publika, med njo mnogo inozemskih gostov, je folklorni in pevski skupini „Zora“ izražala priznanje in svoje zadovoljstvo s prisrčnimi in dolgotrajnimi ovacijami. Beljaški podžupan ing. Resch je govoril vsem iz srca, ko je dejal, da med narodi v miroljubni kulturni izmenjavi ni razlik, čeprav obstojajo težkoče med politikami. Lepi večer so z obeh strani zaključili s prisrčnim vzklikom „Na svidenjel“.

Jugoslavija in Trst na koroškem velesejmu

Prezident koroškega velesejma mestni svetnik Novak in ravnatelj velesejma Gutschmar sta v prisotnosti zastopnika koroške trgovinske zbornice razpravljala v trgovinski zbornici v Ljubljani o uspehu razvoja velesejmskega dogovora v prejšnjem letu. Hkrati so razgovarjali o vzpostavitvi letošnjega velesejmskega sporazuma.

Za letošnji velesejem v Celovcu so sklenili v okviru izvoza in uvoza kompenzacijsko vsoto v višini 13 milijonov šilingov. Uvozne in izvozne blagovne liste so predložili v odobritev pristojnim uradom v Beogradu in ministrstvu za trgovino in obnovo na Dunaju. Nadalje so obravnavali podrobnosti o udeležbi 50 jugoslovanskih podjetij na letošnjem koroškem velesejmu. Dogovori o udeležbi jugoslovanskih podjetij bodo zaključeni ta teden ter pričakujejo, da bo koroški velesejem poleg številnih

drugih inozemskih razstavljalcev spet obogaten z zanimivo razstavo v jugoslovanskem paviljonu. —

Prav tako bo tudi Trst letos spet zastopan na koroškem velesejmu. Comitato Unitaria Propaganda Trieste bo s posebno razstavo pokazal zanimivosti mesta s pristaniščem. Razstava bo prirejena na nov, doslej še neobičajen način.

Šmihel nad Pliberkom

Predpreteklo nedeljo smo bili v Šmihelu dobre volje in prijetno razpoloženi, ko smo prisostvovali nastopu folklorne skupine in vokalnega okteta Turističnega društva iz Bohinja. Obisk vrljih in živahnih Bohinjčanov je bil za nas lep in nevsakdanji užitek.

Kmalu potem se je razširila žalostna vest, da se je isto nedeljo popoldne na cesti med Mežico in Poljano Krotnikov sin iz Podlubiča Franc Blažej smrtno ponesrečil. Pokojni je bil v najlepši življenjski dobi, v 32. letu svoje starosti. Po poklicu je bil čevljar. Tisto nedeljo je napravil izlet v Mežiško dolino in na imenovani cesti zadel v obcestni

OBVESTILO STARŠEM

o letovanju otrok ob Jadranu

Starše, ki so svoje otroke prijavili v drugo skupino na letošnje počitniško letovanje ob jugoslovanskem Jadranu ter še niso poslali vseh potrebnih dokumentov, nujno prosimo, da jih oddajo najkasneje do 30. julija v naši pisarni.

Prijave za letošnje letovanje so zaključene, zaradi tega nadaljnjih prijav ne moremo več upoštevati.

Zveza slovenskih organizacij

Ruski ljudsko-umetniški ansambel gostuje v Celovcu in Beljaku

Prihodnji teden gostuje skupina 76 ruskih ljudskih umetnikov v Celovcu in Beljaku.

V Celovcu bo prireditev v sredo, 29. julija, ob 20.00 uri v slavnostni dvorani Delavske zbornice, v Beljaku pa v četrek, 30. julija, ob 20.00 uri tudi v slavnostni dvorani Delavske zbornice.

Vstopnice v predprodaji se dobijo v Celovcu pri Deželnem potovalnem uradu in pri vratarju Delavske zbornice, v Beljaku pa v knjigarni Heuss in Schleifer.

Razne vesti iz Koroške

Decembra leta 1952 sta dva maskirana moška vdrla v kolodvorski poštni urad v Celovcu. Eden od teh je z revolverjem strahoval uradnico in druge stranke na pošti, drugi pa je stikal za denarjem. Uradnica je bila pogumna ter je napadalca prisilila krepke udarce s pestjo, kljub temu pa mu je uspelo, da je iz denarnega predala izmaknil 34.000 šilingov. Po ropu sta zlikovca zbežala. Deset dni pozneje so varnostni organi aretirali oba zločinci in sicer Stefana Krassniga in Josefa Zotterja. Krassniga so obsodili na 18 let ječe. Zaprlji so ga v jetnišnici Karlau, kjer pa je pred nedavnim pobegnil. Zlate svobode pa se ni dolgo veselil. Eno noč je prebil v gozdu, potem ga je prepoznala neka ženska, ko se je klatil okoli v spodnjih hlačah in brez srajce, ker je jetniško obleko odvrigel. Ženska je nemudoma obvestila policijo, ki je begunca v zelo kratkem času prijala in izročila spet jetnišnici v Karlau.

kamen. Pri sunku v kamen je strmoglavil in se hudo poškodoval na glavi. Hudo ranjenega so nemudoma prepeljali v bolnišnico v Črno, kjer mu pa niso več mogli rešiti življenja. Mrtvega so prepeljali na dom, odkoder so ga ob številni udeležbi žalnih gostov spremili na šmihelsko pokopališče k zadnjemu počitku.

Pokojni je bil zgleden značaj, delaven pri svojem poklicu in ves prežet narodnega duha, ki ga je črpal v zavedni slovenski družini. Ustanovil si je družino. Ženo in otroka je bridko prizadejala prerana in nepričakovana izguba dobrega moža in očeta. Vsem žalujočim svojcem velja naše iskrene sožalje.

Cirkus Althoff pride na Koroško

V drugi polovici meseca avgusta ima cirkus Althoff predvidena gostovanja na Koroškem in sicer v Wolfsbergu, Št. Vidu, Celovcu, Beljaku, Spittalu in Lienzu. Althoff je največje cirkuško podjetje v Zahodni Nemčiji ter je bilo odlikovano s prvo oceno v Parizu in Barceloni.

Na fiskovni konferenci je zastopnik cirkusa pojasnil in obrazložil marsikakšne zanimivosti tega ogromnega podjetja. Pri cirkusu sodeluje nad 500 oseb, med temi različni obrtniki, specialisti in tudi živinozdravniki, ki se mora posebno spoznati tudi v zdravljenju roparskih živali. Poleg številnih akrobatov, artistov in drugih cirkuških umetnikov dominira cirkus z živalskimi dresurami. Cirkus poseduje okoli 400 živali iz vseh kontinentov sveta, med temi je 160 plemenitih konj. Sloni, konji, roparske in najrazličnejše eksotične živali potrebujejo ogromno krmne, kar je večkrat pereče vprašanje, kako ga zadovoljivo rešiti. Ogromne vsote stane tudi transport, kajti cirkus potuje na svoji turneji z dvema posebnima vlakoma, katera so mu v Avstriji dale na razpolago zvezne železnice. Sam pa razpolaga z 250 transportnimi vozili.

V ogromnem prostoru, ki ga postavijo v neverjetno kratkem času, je prostora za 6000 oseb. Pred strmečo publiko pa se odvija v 40 točkah obsegajočem programu vrhunec cirkuške senzacije. Živalske atrakcije, skupine roparskih živali vzbujajo občudovanje publike. Nastop 48 konjev in 16

slonov zadivi gledalce. Toda tudi artisti in akrobati kažejo visoko in skoraj neverjetno ter za navadnega človeka nemogočo stopnjo cirkuškega znanja. Markantni saltoskoki visoko pod kupolo navdušujejo vse. Čudovite žive piramide nudijo prekrasne slike, veliko pozornost pa vzbujajo tudi umetno streljanje, indijansko jezdenje in malo letalo pod oboki šotora ter še mnogo drugega več. Za dobro voljo in neukročen smeh pa skrbijo klovni širokega formata, ki jih pri cirkuških prireditvah ne sme manjkati.

Na vprašanje, če so cirkusi še aktualni in zaželeni, posebno v času razvijajoče se televizije, je referent dejal, da se cirkuške prireditve še nikakor niso preživele in izživele ter se tej zvrsti umetnosti obeta še nadaljnja bodočnost. Ljudje gledajo pred seboj vedno rajši živa bitja v umetniški ustvarjalnosti, kakor pa v sliki. V tej zvezi je navedel kot dokaz, da je bilo gostovanje na Dunaju velik uspeh za cirkus, da so morali gostovanje celo podaljšati. Vendar pa je publika danes mnogo bolj zahtevna kakor nekdaj. To dejstvo zahteva tudi od cirkuškega ansambla vedno več visokega znanja, ogromno dela in naporov, nenehnega in dolgotrajnega treninga, vsakdanje vaje, mnogo samoopovedi in utrjevanja. Predvsem pa morajo cirkuški sodelavci imeti veselje do lepega toda nad vse naporega poklica.

Lovski blagor

Sedaj je lov na srnjake. Navdušeni lovci se ga zelo radi poslužujejo, če jim le čas dopušča. Filip Kosmač v Libučah prejema zaslužen rento. Okoli 40 delovnih let ima. Mnoga leta je bil zaposlen v pivovarni Sorgendorf in kot prevoznik piva prevozil z avtomobilom nešteto kilometrov. In kar je važno, prevozil jih je brez vsake prometne nezgode, za kar je prejel tudi odlikovanje. Tega je upravičeno vesel in lahko ponosen nanj. Vse življenje je tudi vnet lovec ter ga imajo v lovski družbi prav radi. Tudi sedaj ga lovsko veselje nikakor ni minilo. Več časa ima, toda ga ne prespi, temveč posveča svojemu veselju, lovu. Ko se vas komaj drami v jutranjem svitu, je že na nogah in koraka s puško proti znanim revirjem, da bi zasačil srnjaka. Toda pod vsakim grmom ni zajca, še manj srnjaka, zato se je večkrat vračal brez lovskega plena. Marsikakšno jutro je bila njegova pot zaman in ljudje so sodili, da pač hodi na lov, ker ga veseli, „trofi“ pa tako nič.

Toda Lipe je dokazal, da so se motili. Pred nedavnim se je nekega jutra vrnil s

kapitalnim „pokom“. Teško je nosil svoj plen in moral večkrat počivati. Vzradoščen in poln zanosu se je s plenom najprej predstavil svoji ženi, ki mu je že pripravila zajtrk ter ni štedila s priznanjem in pohvalo. Zadeva pa se je kmalu razvedela po vsej vasi in ostali okolici, posebno pa med njegovimi lovskimi prijatelji. Filip je bil deležen mnogih prisrčnih čestitk in vsi, ki so ga srečali, so se z njim vred veselili. Lep uspeh ga je v polni meri nagradil za njegovo ljubezen do lova, ki se mu posveča točno po predpisih in lovskih načelih, zato bi bil lahko drugim za zgled.

KOLENDAR

Petek, 24. julij: Kristina
Sobota, 25. julij: Jakob
Nedelja, 26. julij: Ana
Ponedeljek, 27. julij: Rudolf
Torek, 28. julij: Viktor
Sreda, 29. julij: Marta
Četrtek, 30. julij: Abdon

Navihani čevljar

(STARA ZGODBA IZ MEŽIŠKE DOLINE)

"Ej, ne verjamemo ti, čevljar," je rekel prvi trgovec, zdaj nas ne boš več. Bom šel prej pogledat, če je na drugem svetu res toliko živine, in če je tako lepa, potem ti bom šele vrečo plačal..."

Čevljar je na videz težko privolil v to. Trgovca so zavezali v vrečo in ga vrgli v reko. Čofnilo je, zagrgalo, potem pa je vse utihnilo.

Trgovca, ki sta ostala na bregu, sta se kmalu naveličala čakati.

"Najbrž je živino kje drugod pripeljal nazaj na ta svet," je menil drugi trgovec. "Saj ga poznam, kako je požrešen."

"Kadar naredi dobro kupčijo, kar pozabi na naju," je rekel tretji trgovec.

Čevljar je prinesel iz bajte še dve vreči, da je lahko poslal na drugi svet še drugega in tretjega trgovca.

Gospodom je bilo na drugem svetu tako pogodu, da se niso več vrnili, čevljar pa je odslej v miru in dobro živel v svoji bajli.

Leopold Suhodolčan

moči. Družina je res glasno zatulila. Trgovci vstopijo in se zapodijo k čevljarju. Ob postelji opazijo palico, ki jo je čevljar že prej tja postavil.

"Naj je mrtev," je jezen siknil prvi trgovec. "Povrhu pa si še zasluži, da ga vsak enkrat udarimo s palico."

In že je zamahnil po ubogem čevljarju. In potem še drugi. Ko pa ga je oplazil s palico še tretji, je čevljar skočil s postelje ter se jim je nasmejan zahvalil, rekoč: "Gospodje, zmerom vam bom hvaležen, da ste me rešili. Ta palica ima namreč čudežno moč, da mrtve obudi."

Mestni gospodje so v hipu pozabili, da so prišli čevljarja kaznovati. S to palico bi se dalo narediti imenično kupčijo, so si mislili. Odkupili so jo. Ko so odhajali, je čevljar stal na pragu, tehtal v dlani zlatnike in se smehljaj.

Trgovci so odšli po deželi, da bi s palico obujali mrtve, pri tem pa dobro zaslužili. Povsod so jih ljudje zmerjali, ko so pretepali mrliče. Nazadnje so jim vzeli palico in z njo trgovce pošteno premlatili. Gospodje so se kar penili od jeze. "Zdaj nas ne bo več," so govorili, ko so hiteli proti njegovim bajti, "zdaj mu bomo poplašali za vse!"

Čevljar je prav tedaj zavezoval v vrečo prašička, ki mu je tistega dne poginil. Ko

ugleda namrščene trgovce, pusti vrečo pred bajto, pouči ženo in se skrije.

"Kje je mož?! zavpije prvi trgovec.

"V vrečo sem ga zašila," mirno odgovori žena. "Dosti mi je njegovih komedij..."

"In nam tudi!" so zacepetali trgovci, divji pograbili vrečo s prašičkom in jo zalučali v reko. Komaj pa so si nekoliko opomogli od jeze, zagledajo čevljarja, ko prižene ob vodi veliko živine. Lepo pozdravi trgovce in reče: "Hvala, da ste me vrgli v vodo. Priletel sem naravnost na drugi svet. Tam so mi ukazali: Pri nas boš za pastirja. Dobro, sem rekel, samo pašo imate pri vas strašno borno. Živino bom gnal na prejšnji svet, tam raste trava do kolen. No, vidite, tako sem spet tu..."

Trgovcem so kar oči izstopile, tako lepa živina je pred njimi mulila travo. Čevljar se jim ponudi, da jim proda vrečo.

"Čarobna" voda

Če se hočete prepričati, kako vas včasih vid lahko prevara, vzemite kozarec vode.

Spustite na vodno površino kak sadež, na primer želod ali kaj podobnega, in ga pustite, da plava. Nato dvignite čašo nad glavo in pogledajte od spodaj na želod. Vi-

deli boste dva želoda drugega nad drugim!

Spustite kovanec v kozarec vode, nato pa od zgoraj, malo od strani, pogledajte na dno. Videli boste ta kovanec, zraven njega pa še enega, mnogo večjega.

Porinite v vodo ročaj ščetke za zobe. Ročaj se vam bo zdel dvakrat debelejši.

Spustite v kozarec vode kovinasto žličko in jo pogledajte od strani! Zdelo se vam bo, da je prelomljena.

Isto se vam bo zgodilo, če boste porinili v vodo svoj kazalec. Videli boste dva dela svojega prsta. Ko ga boste potegnili ven, bo prst zopet cel!

Zdaj pa največji "čudež" — voda vam bo pričarala srebrno jajce! Prižgite svečo in držite nad njo jajce tako dolgo, da postane jajce črno od saji! Nato ga spustite na dno praznega kozarca in previdno nalijte vanj vode. Ko boste to storili, bo črno jajce izginilo, namesto njega pa se bo pojavilo srebrno.

UGANKA

Vsa bela je glava,
rep zelen kot trava,
rep pa ven moli.

(Repa)

Janez Fašalek

Miš v sodu z vinom

Ko se je miš klatila po tuji kleti, je padla v sod, poln sladkega jeruzalemca. Začela je na vso moč cviliti in zaman se je skušala ujeti na gladkih stenah.

Vpije je slišala hišna mačka ter se brž priplazila v klet.

Vprašala je miš: "Zakaj vendar tako obupno vpiješ?"

Miš je čofotala po vinu in v smrtni grozi dejala: "Reši me, sicer utonem!"

Mačka se je mirno umivala in ji hladno odgovorila: "Kaj me briga. V tej kleti nimaš kaj iskati."

"Ne vzdržim," je zastokala miš, "pomagaj mi vendar!"

"Trenutek," je pomislila mačka, "kaj mi daš, če te rešim?"

Miš je obupno lovila sapo. "Vem za klet, v kateri boš našla obilico slanine in sira." Mačka se je nevoljno namrdnila.

"To ni zame." "Vem za pekarijo," je rekla miš skoraj

prisegajoče, "kjer boš našla potice, rozine... in..."

Mačka je zavihala nos. "Tudi tega ne maram. Pač pa te rešim, če mi obljubiš, da te lahko požrem."

Miš se je stresla od groze. Ker ji je vino segalo že do vratu, je žalostno zastokala: "Dobro. V vse privolim, kar hočeš. Sedaj pa le pohiti, sicer utonem!"

Čez nekaj sekund je bila miš že na varnih tleh. Stresla se je in vino je brizgalo od nje kot dež. Nato pa je brž smuknila v varno luknjico.

Mačka se je stresla zaradi jeze in razočaranja ter zavreščala: "To ni pošteno. Nisi izpolnila pogodbe. Ali ne veš, kaj si mi obljubila?"

Miš pa ji je, vama v svojem skrivališču, zabrusila nazaj: "Prav nič ne vem. Kdor je vinjen, mnogo govori in obljublja, česar pozneje ne izpolni."

Namesto uspavanke

Namesto uspavanke, glejva mesec in ponagajava temu smešnemu dedcu; okno, v katero hodi se gledat, zadihajva s tropo meglic, a travo, kamor hodi posedat, njo poženiva v veter, da jo nosi kakor ščebet ptic.

Kje ste, Lamutovi?

Anton Ingolič

"Je to kaj slabega? Vse to je zasluga gospoda župnika Pirša. Zna govoriti z gospodi, kaj pa zna vaš Breznik? Ste videli - kako je bilo s šolo? Amon se je nekaj ubadal z otroki, zbiral jih je pri Avstrijcu, kakor da je krčma najpripravnější kraj za šolo, pa še polovice otrok ni dobil. Gospod župnik pa je v župnišču dobil za slovensko šolo zakurjeno sobo, priskrbel je otrokom zvezke in knjige, še južino dobivajo za stonj."

"Plačanci!" sem vrgel v obraz zaslepljenju, ki je poveljal v šole, bil doma nekaj let šolski ali občinski sluga in prišel sem v Francijo, da bi se čez nekaj let vrnil domov kot gospod.

"Kaj si rekel?" je zrastle Urek.

"Rudniški plačanci ste in kmalu boste še žandamerijski!"

"Za to boš odgovarjal! Si čul?" je kričal Urek za menoj.

Tudi do tepeža je prišlo, pri Avstrijcu in še v neki gostilni.

Pri Lobniku se je razcepila družina: Lobnik, ki so ga tudi triindvajsetega odpustili

z dela, je ostal pri "Savi", sina in hčerko pa so zvalili k "Triglavu". V hiši ni bilo miru, a Lobnik se ni dal, nazadnje je zgolj iz nasprotovanja nehal hoditi v cerkev, s čimer se je tako zameril svoji ženi, da ni marala več spati z njim.

"Prekleti far!" je preklinjal priletni Lobnik, ki ga je že trikrat zasulo, ki sta mu na levici manjkala dva prsta in je imel pri vse črne od premoga, ki se mu je zajedel v kožo. "Pravijo, da nas bo obvaroval pekla, vprašal bi ga, ali more biti v pekluhuje, kot je v moji družini?"

Svojega namena, da bi naše društvo dobil podse ali ga razbil, gospod Valentin Pirš ni dosegel, pobral pa nam je tretjino članov in vzel šolo. Vendar smo si kmalu spet opomogli, pridobili smo nove člane in kljub spletkam nadaljevali s pevskimi vajami za igro. Ko so "triglavci" ali "trdoglavci", kot smo jih tudi imenovali, spoznali, da nas ne morejo izriniti iz prostorov, ki smo jih imeli pri Avstrijcu, so se utaborili pri "Pečeni raci" blizu postaje, kamor so dolje v glavnem zahajali Poljaki in Italijani. Vso zimo so napovedovali svojo prvo prireditev, toda šele konec februarja so se pokazali občinstvu. Na prireditev smo poslali nekaj naših pevcev in igralcev. Govoril je Potisk, pravzaprav je slabo bral govor, ki mu ga je napisal Pirš; ta govor je ginljivo pripovedoval o tem, da je izseljenecem v tujini ostalo dvoje, kar jih krepi pri težkem delu v jami in v nelahkem življenju

v tujini ter veže na domovino, namreč domači jezik in vera. Nekaj besed je letelo tudi na naše društvo, češ da smo mi napravili zdrabo, da pa bo vsak zaveden Slovenec, ki je tudi veren katoličan, slej ko prej sprevidel, kje je njegovo mesto. Na prreditvi je sedel poleg gospoda Pirša nekdo iz našega konzulata v Metz. Tudi ta gospod se je oglasil, spodbujal je izseljenca, naj ne pozabijo domovine, Jugoslavije, kot tudi ona ni pozabila nanje, saj jim je poslala duhovnika. S petjem so bili ljudje zadovoljni. toda večina je priznavala, da je bila naša prireditev boljša.

Tako smo mi nastopili šele konec marca. Dvorana je bila prav tako polna kot prvič. Niso prišli samo naši člani in tisti, ki niso bili nikjer včlanjeni — teh je bilo še vedno največ — marveč tudi nekaj "triglavcev". Pred igro je zbor zapel šest pesmi in po igri tri, v odmorih pa je igral tamburaški zbor, ki smo ga slednjic le postavili na noge; v Čušu, ki je bil doma iz Slovenskih goric, smo našli dobrega zborovodjo. Tamburaši so poslušalce najbolj navdušili, še "triglavci" so jim ploskali. Na prireditev ni prišel nihče iz Metza, čeprav smo na konzulat poslali vabilo, na naše veliko začudenje pa sta se kmalu po začetku prerila v dvorano gospod Valentin Pirš in profesor Depreux, zborovodja triglavskih pevcev.

Dve nedelji pozneje smo se odzvali povabilu slovenskega društva v Arnoldu. Tudi

tu smo želi splošno priznanje, po vsaki točki ni bilo konca ne ploskanja ne solz. Po prreditvi je bila, kot je navada doma in v tujini, zabava s plesom.

Že med prireditvijo sem se oziral po dvorani, da bi morda zagledal Molanko in Klambosa, a nisem ju našel. Med plesom pa sem z odra nenadoma opazil za mizo sredi dvorane Martico, Molanko in Klambosa pa še eno družino, ki je nisem poznal. Ali Martica ne pleše ali ni šel nihče ponjo? Mikalo me je, da bi stopil k njihovi mizi. Rad bi slišal njihovo mnenje, to se pravi njihovo pohvalo. Pri naslednjem plesu sem šel v dvorano.

"O, moj tretji!" je vzkliknil Klambos; v njegovem vzkliku pa ni bilo zgolj veselje nad srečanjem.

Tudi Molanka me je pozdravila z vzklikom, ki ni bil pristen, Martica pa je čez in čez zardela, ko me je Klambosov sosed povabil, naj prisedem, in sem sedel Martici nasproti.

Na srečo so tamburaši kmalu spet igrili in poprosil sem Martico za ples. Izgovarjala se je, da ne zna plesati, pa je le vstala. Spet je zrasla, toda to ni bila več suha prekla, ne, to je že dekle, kar sem še prijeteje občutil, ko sem jo na odru objel okoli pasu in lahko privil k sebi. Njeni kodrasti lasje so me mehko božali po obrazu, v rahlo sem čutil, kako je v pasu okrogla, v rahlo napeta bluzja na

Z desno ali levo?

Ali naj levičnega otroka prisilimo, da bo delal z desno roko?

„Ali naj prisilim Frančka, ki že hodi v prvi razred, da bo pisal z desno roko?“
„Naša Zvonka je samo z levo roko.“

„Triletna Mojca zelo rada šiva, rada pomaga mami pri brisanju posode, pri pometanju, toda vedno uporablja le levo roko.“

„Le kako naj prepričam otroka, da bo uporabljal le desno roko?“

Takšna vprašanja postavljajo starši učiteljem, zdravnikom in psihologom!

Znanstveno so pričeli to vprašanje reševati že leta pred koncem preteklega stoletja. Če listamo po medicinski, pedagoški in psihološki literaturi, vidimo, da so mnenja deljena predvsem glede ravnanja z levičnikom. Zanimivo je, da skoraj vsi, ki imajo opravka z levičnikom, postavljajo sledeča vprašanja:

ALI NAJ PUSTIMO OTROKA PISATI Z LEVO ROKO?

ALI NAJ MU TO ODLOČNO ZABRANIMO?

ALI NAJ OTROK PIŠE IZMENIČNO — ENKRAT Z LEVO, DRUGIČ Z DESNO ROKO?

ALI NAJ PRISILIMO, DA OTROK PIŠE Z LEVO, VSE OSTALE DEJAVNOSTI PA NAJ OPRAVLJA Z DESNO ROKO?

Omenili smo že, da so mnenja deljena! Eni so mnenja da je vsa mehanizacija za desno roko, vsak vijak se suče v desno stran, večina ljudi uporablja zgolj desno roko itd.

Nekateri pa so celo mišljenja, naj bi slehernega otroka — tudi desničarja — učili, da bi vsa dela — tudi pisanje — opravljal z levo roko, prav tako, kakor to dela z desno roko.

Kateri otrok je levičnik?

Kot levičnika označujemo otroka, ki vsa dela in opravila z lahkoto opravlja z levo roko, medtem ko mu je desnica zelo nerodna. Zanimive so risbe levičnih otrok, ki jih prisilimo, da rišejo z desnico. Črte so vijugaste, v risbah je mnogo temnih barv itd. Če te risbe primerjamo z risbami, katere so risali z levo, vidimo, da so tam linije bolj tekoče, da je v risbi lista toplina, katera mora veti iz vsake spontane otroške risbe. Tudi če sami poskušamo delati z le-

PRAKTIČNI NASVET

Gobo za umivanje dobro očistite, če jo položite za nekaj ur v vodo, ki ji dodate salmiaka: 1 liter vode, 5 dkg salmiaka. Potem splahnite gobo v čisti vodi. Zelo lepo jo očistite, če natrosite v luknjice boraksa in jo nato polijete s toplo vodo. Ko se voda ohladi, morate gobo sprati nekajkrat v čisti vodi.

prsih pa me je ves čas opominjala, da ne plešem s šolarko, z Martico, marveč z dekletom, z Marto. Še vedno je bila zardela v obraz, še vedno je govorila, da ne zna plesati, čeprav je spretno in po taktu dvigala in prestavljala noge.

„Saj znaš, saj gre...“

„Tako sem nerodna, tako...“

Sinje oči je imela še vedno tako velike in čiste kot nekoč, trepalnice pa dolge in temne. Če jih je dvignila in se nasmehnila, se mi je zdelo, kot da je odprla vratca k skritemu zakladu, zasvetilo se je bogastvo in spet ugasnilo, ko so se trepalnice povesile.

„Nisem vedel, da si že takšno dekle! Kakšen drobižek si b'la, ko sem te videl prvič. Še veš, kdaj je bilo?“

„Kako ne bi vedela?“

Preselila sva se v Podlog, živela v tistih časih, ko smo se pri nas doma bili za delavske pravice. Odtlej sva zrasla, meni bo vsak čas enaindvajset let, že nekaj časa sem drugi kopač, ona pa jih mora imeti sedemnajst in, kakor mi je povedala, že leto dni hodi na delo v separacijo.

„Dobro plešeš,“ sem dejal, ko so tamburaši utihnili.

„Ker me ti vrišči, ti si pa močan, da bi me kar odnesel.“

„Seveda bi te. In še radi!“

Zadnjih besed ni slišala, bila sva že med ljudmi. Čeprav sem čutil, da nisem najbolj

vico, predvsem pisati, vidimo, da to zmoremo le z veliko prizadevnostjo in trudom. Kajti naša desna roka je za opravljanje sestavnejših opravil bolj disponirana kot pa levica. Pri levičnikih pa je to ravno obratno.

Kaj je vzrok!

Raziskovanja fiziologov so pokazala, da levičništvo pomeni funkcionalno nadvrednost desne možganske hemistere. Medtem ko pri desničarjih levi cortex vsebuje govorni center in je vodilno praktično področje — je za levičnike značilen preobrat strani teh vodilnih središč.

Ta funkcionalna asimetrija pa je tudi edina resnična in izvirna posebnost, ki loči desničarja od levičnika!

Pri testiranju levičnih in desničnih otrok ni velike razlike. Prav nobene razlike pa ni v inteligenčnih storitvah. Le v čustvenem oziru so ti otroci veliko bolj občutljivi. To pa ni v nobeni zvezi s funkcionalno molnjo. Večina otrok-levičnikov naleti v izvajanju bodisi s strani sošolcev, učiteljev ali staršev na nerazumevanje — in prav zaradi tega se pri otroku izoblikujejo negativne osebnostne poteze, kot so na primer: agresivnost, neprilagodljivost, pretirana čustvena občutljivost itd.

Pri analizi otrok z različnimi oblikami febrilnih krčev in epilepsije pa pogosto nastopa tudi levičništvo.

V katerem razvojnem obdobju lahko ugotovimo, ali je otrok levičnik!

Izkušnje so pokazale, da funkcionalno prevladovanje ene obeh rok nastopi že okoli drugega leta — najkasneje pa v sredini tretjega leta.

Skoraj vsem staršem se zdi samo po sebi omevno, da takrat pretirano levičnega otroka navajajo na delo z desno roko.

„Ta roka ni prava!“

„Ta roka je grda!“

In prav zaradi tega nepravilnega ravnanja staršem ne uspe, da bi njihov otrok v prvi polovici četrtega leta sam jedel. Tak otrok nima zaradi stalnih očitkov nikoli miru: ne more se v miru igrati, ne v miru jesti itd. In starši so obupani nad takim „nervoznim“ otrokom. Nikoli pa ne pomislijo, da je njihov otrok, čeprav je levičnik, popolnoma normalno duševno in telesno razvit.

Da bi jim uspelo odpraviti „to grdo navado“, mora otrok stalno nositi na levi roki tesno rokavico, dojenčkom nekateri celo namažejo levo roko s kako smrdečo snovjo itd.

Za levičnega otroka je zelo hudo, ko vstopi v šolo. Sošolci se mu smejejo, sam pa doživlja močen konflikt predvsem v tre-

dobrodošel, sem prisedel in naročil steklenico vina.

„Klambos se je spremenil,“ sem rekel, ko sva bila spet na odru, „včasih sva si bila prijatelja, rad me je imel.“

„Saj te še ima. Nekaj drugega je.“

„Kaj?“

Ni takoj odgovorila.

„No, povej!“

„Tvoj oče je začel hoditi v Arnold,“ je le povedala.

Toliko da je nisem izpustil sredi plesa.

„Moj oče zahaja k vam?“

„Ne k nam, sem v gostilno. Že trikrat je b'l tu. Popival je, klatil nekaj o naši materi, nazadnje pa velel krčmarju, naj gre po Nejčka, češ da hoče videti svojega sina.“ In čez čas, ker se nisem oglasil, resno, užaljeno. „Naj bi mater pustil v miru. Povej mu! Reci mu, da sem jaz rekla. Mati ne misli več nanj, že dolgo ne, s Klambosom ima otroka, sinčka, srečna in zadovoljna je. Klambos je dober človek, tudi tvoj oče ni bil slab, za nas ni bil slab,“ se je popravila, „vendar nikoli nismo vedeli, koliko denarja bo prinesel k hiši in kaj ga bo pričilo naslednji teden. Klambos pa stopa po začrtani poti in nič ga ne more odvrniti od nje. Pravi, da bomo šli.“

„Kam?“

„Na zapadu, blizu morja, so baje še večji rudniki kot tu. Ne mara, da bi tvoj oče kalil njegovo, našo srečo.“

nutku, ko se prične učiti pisanja. Otrok se mora boriti med samim seboj in tujim prisiljevanjem.

Ravnanje z levičnikom:

Vsako siljenje levičnega otroka pomeni zanj težak duševni konflikt. Mnogim otrokom uspe, da ostala dela opravljajo z desno roko, tudi pri igri se poslužujejo predvsem desne roke — toda pisanje in risanje zmorejo le s težavo.

Novejša raziskovanja so pokazala, da je vsako siljenje, da bi levični otrok pisal z desno roko, za njegovo duševno zdravje škodljivo. Znani so primeri, ko je pretirano navajanje levičnega otroka na uporabo desne roke privedlo do težkih duševnih kriz. Večina teh otrok ima močno zakoreninjen občutek manjvrednosti, čuti se zapostavljena, nekateri so agresivni, so socialno neprilagodljivi, pričenjajo močiti posteljo itd.

Barve v prostoru

Naše oči so sila nepopoln organ in nas kaj rade varajo. To njihovo nesposobnost pravnega ocenjevanja resničnega stanja pa lahko zelo ugodno izkoristimo za izboljšanje raznih neprimernih oblik v prostoru.

Ženam je na primer že dolgo znan „trik“, da delajo navpično položeni vzorci postavov vilko, medtem ko je vodoravni izpopolnjujejo. To je samo eden izmed primerov napačne predstave naših oči. Njihovo „napako“ pa lahko spretno izkoristimo tudi za ugodnejšo ureditev prostora, s kombinacijo temnega in svetlejšega tona ene barve ali z dvema različnima barvama, od katerih je ena temnejša od druge.

V starih zgradbah so prostori navadno višji od 3 metrov. Visoke sobe pa vplivajo dokaj neugodno na naše oči. S spretno poslikanim prostorom se teh neprijetnih občutkov kaj hitro iznebimo tako, da pobarvamo stene s temnejšo barvo kot strop, toda samo do višine 3 metrov. Svetlejšo barvo stropa podaljšamo do temnejših sten in našim očem se bo zazdelo, da se prostor konča ob stikalšču obeh barv.

Pri nizkih prostorih dosežemo nasprotni

Vsak levični otrok ima občutek, da živi v okolju, ki ga ne razume, ki mu želi nekaj, kar je zanj zelo težko.

Otrok se zaradi pritiska, ki mu niti fiziološko niti psihološko ne prija, mora na neki način sprostiti. Ker drugače ne zmore, skuša to težo odreagirati na negativen način. In tako reagiranje lahko postane stereotipno.

V vsakem primeru poizkusimo na čim bolj ljubezniv način otroka prepričati, da bo uporabljal tudi desno roko. Predvsem je tu važna pravilna motivacija.

Brž ko občutimo, da se nam otrok upira, prenehajmo z vsakim siljenjem ali prepričevanjem.

Če je otrok dosegel z desnico dokaj lepe uspehe, pa je zaradi tega vznemirljen, utrujen — prenehajmo!

Tudi otroka levičnika imejmo za normalno razvitega otroka!

učinek, če kakih 30 centimetrov temnejše barve sten podaljšamo na strop. Naše oči bodo tudi ta del stropa pridale višini zidov in soba bo postala optično višja.

Višino prostora lahko popravimo še na drug način, da zberemo za strop temnejšo barvo od sten. Temni strop med svetlimi stenami „pritiska“ navzdol in prostor bo videti nižji. Pri nizkih prostorih pa nasprotno svetli strop med temnimi stenami prostor zvišuje. Pri nas velja že desetletja nenapisano pravilo, da mora biti strop vedno bele barve. Toda spomnimo se kake planinske kože! Mar ne vzbuja domačnosti in ugodja v njenih prostorih prav s temnim lesom opaženi strop in morda tudi stene? Res ni razloga, zakaj ne bi enakega učinka dosegli z ustreznimi toni temnejše barve stropa.

Često nam pri prostoru ne odgovarja globina, bodisi je prekratek ali predolg. Toda tudi tukaj lahko prevaramo naše oči. Temno pobarvana stena med stranskimi svetlejšimi stenami se nam bo zazdelo zaradi jakosti barve bližja in prostor manjši. Svetla stena med dvema stranskima temnejšima stenama pa prostor podaljša.

Mere brez tehtnice

Izkušena gospodinja ne potrebuje vselej tehtnice, kadar hoče pri pripravljanju peciva določiti množino raznih dodatkov, na primer sladkorja, moke, riža in podobnih reči. Mnoge gospodinjice se znajdejo tudi brez tehtnice, mlajšim pa naj pove nekaj primerov, kako je mogoče vsaj približno natančno določiti količino dodatkov.

Navadna čaša za vodo meri vsaj v večini primerov četrt litra. Za merjenje tekočin lahko uporabljate tudi položene lončke, ki imajo na zunanji strani dna oznako prostornine, za druga živila pa nam pride

prav skodelica ali žlica. Zvrhana jušna žlica moke tehta okoli dvajset gramov, zvrhana kavna žlička pa polovico manj. V zvrhano žlico gre 25 g sladkorja, v zvrhano kavno pa petnajst. Za riž velja isto kot za sladkor.

Če globoko zajamete zdroba, tako da je na žlici kupček, ste lahko prepričane, da ga imate v žlici 25 g, v kavno žličko pa ga gre 15 g.

V jušno žlico gre 20 g trde masti, tekoče masti ali masla pa 12,5 grama. — Žlica zajame 20 g vode, mleka ali kisa.

„Kar takoj?“

„Takoj. Seveda ne sama.“

„S kom bi šla?“

„Joj, kako si radoveden!“

Prišil sem jo tesneje k sebi; ni se branila, zardela pa je še huje kot tam za mizo.

Pustil sem, da je sama odšla k svojimi. Ko sem malo pozneje spet odšel ponj, sem našel za mizo druge ljudi. Ozrl sem se po dvorani. Zares, odhajali so: Klambos in Molanka spredaj, za njima pa Marta in bosonogi deček, najbrž Nejček, moj po pol brat.

Zame je bilo konec prireditve, čeprav smo se vrnili v Merlewald šele pozno ponoči.

Od tistega dne so se moje, dotlej zmerene misli in želje strnile okoli Marte. Razmišljal sem, kako bi prišel k njej. Do Arnolda res ni bilo daleč, s kolesom četrt ure, toda naj tudi jaz stopim v gostilno in od tam pokličem Marto? Ne! Naravnost v hišo pa tudi ne morem.

Pregovoril sem Amona, da sva skupno odnesla arnoldskemu pevovodji note, za katere naju je prosil. Poizvedel sem, kdaj imajo pevske vaje, računajoč, da bom na ta način najlažje dobil Marto, ki je, kakor mi je povedala, redno zahajala k vajam.

Res sem jo našel. Bil je dovolj prilike, da sva se pogovorila.

(Se nadaljuje)

Romeo IN Julija

KAREL ČAPEK:

več kot štirideset let. — Katera Julija bi to bila?"

"Julija Capuletova," je pojasnil sir Oliver. "Veste, mi imamo o njej gledališko igro... od nekega Shakespeara. Lepa igra. Jo poznate, padre?"

"Ne, ampak čakajte, Julija Capuletova, Julija Capuletova," je mrmral padre Ippolito, "to bi imel poznati. Prebival sem pri Capuletovih s padrom Lorenzom —"

"Vi ste poznali meniha Lorenza?" se je začudil sir Oliver.

"Kako bi ga ne poznal? Bil sem mu, gospod, za ministranta. Slišite, pa menda ni to tista Julija, ki si je vzela grofa Parisa? To sem poznal. Sila pobožna in plemenita gospa, ta grofica Julija. Bila je rojena Capuletova, tistih Capuletov, ki so imeli trgovino z žametom.

"Ne bo prava," je izjavil sir Oliver. "Prava Julija je umrla v dekliških letih na najbolj nenavaden način, kar si jih lahko mislite."

"Aha," je menil molto reverendo, "torej ni ta Julija, katero sem poznal, si je vzela grofa Parisa in je imela z njim osem otrok. Vzorna in spoštovana žena svojemu možu, mladi gospod, ko bi vam bog dal tako. Resnica, govorilo se je, da je pred tem norela za nekim mladim crapulonom — eh signore, o kom pa nič ne govorijo? Mladost in, kaj hočemo, nepreudarna in prismojena. Bodite veseli, da ste mladi. So Angleži tudi mladi?"

"So," je vzdihnil sir Oliver. "Ah, oče, tudi nas použiva plamen mladega Romea."

"Romeo?" je vprašal padre Ippolito in skrnil. "Tega bi imel poznati. Šment, ali ni bil to tisti mladi sciocco, fisti gizdalin, tisti zanikrnež Montegov, ki je ranil grofa Parisa? Pravili so, da zavoljo Julije. Da, tako. Julija bi morala vzeti grofa Parisa — dobra partija, signore, ta Paris je bil sila bogat in čeden mlad gospod — ampak Romeo si je, pravijo, vtepel v glavo, da bo Julijo dobil on — taka neumnost, gospod," je godrnjal padre. "Kakor da bi bogati Capuleti lahko dali hčer enemu od propadlih Montegov. In mimo tega še to, da so Montegi držali z Mantovo, medtem ko so bili Capuleti na strani milanskega vojvode. Ne, ne. Jaz mislim, da je bil ta assalto assassinatorico na Parisa navaden politični atentat. Dandanašnji je v vsem sama politika, mili sinko. To se ve, po tem grozodejstvu je moral Romeo zbežati v Mantovo in se ni več vrnil."

"Odlično!" ga je pohvalil Mondrigo. "In potem?"

"Potem na ražnju pečeno srnino stegno z rižem."

"Dobro," je priznal Mondrigo. "In kaj še?"

"Pečene ribe z majonezno solato."

"Zelo dobro," je dejal Mondrigo. "In kaj dalje?"

"Marelični kompot in rezine ananasa."

"Prekrasno!" je izjavil Mondrigo in si obliznil ustnice. "Ali pride nato še kaj?"

"Seveda," je potrdil direktor velikodušno. "Za konec še medeni kolački in mandeljnova torta."

"Odlično!" se je Mondrigo radostno smehljajal.

"K vsaki vrsti jedi seveda tudi vino," je dopolnil direktor svoje naštevanje. "Rdeče in belo."

"Nebeško!" je vzkliknil Mondrigo navdušeno.

Potem pa se je nenadoma zresnil.

"Ali morda nisi zadovoljen?" ga je vprašal direktor.

"Pač," je dejal Mondrigo, "saj sem zadovoljen, le da..."

"Kaj — le da...?"

"Veste, samo —. Mislim —. Lahko bi —." je pričel jecljati Mondrigo.

"No, no, kaj bi lahko?" je silil vanj direktor jetnišnice.

Mondrigo je globoko zajel sapo, potem pa boječe dejal: "Samo, da ne bi — kje v zadnjem hipu — prišla vmes — kakšna pomilostitev —?"

kem primeru zgodi: iz tega je nastala ljubezen, vroča kakor krop. Po treh mesecih sta se vzela. Ecco, signore, tako se to v življenju dogaja. Jaz sam sem bil na njeni svatbi ministrant v beli srajčki."

Sir Oliver je obsedel kakor pobit. "Ne jezite se, oče," je rekel slednjič, "ampak v tisti angleški igri je to tisočkrat lepše."

Pater Ippolito je utihnil. "Lepše! Ne vem, kaj vidite na tem lepšega, če si dva mlada človeka vzameta življenje. Škoda bi ju bilo, mladi gospod. Rečem vam, lepše je, da se je Julija omožila in imela 8 otrok, in kakšnih otrok, gospodič: kakor podobice."

Oliver je majal z glavo. "To ni več to, dragi gospod padre, vi ne veste, kaj je velika ljubezen."

Pritlikavi pater je zamišljeno mežikal. "Velika ljubezen? Jaz mislim, da je to, če se dva človeka lahko prenašata vse življenje... predano in zvesto... Julija je bila plemenita gospa, vrli gospod. Vzgojila je osem otrok in služila svojemu možu vse do smrti. Torej pri vas se pravi Veroni Julijino mesto? Zelo prijazno od vas angličanov, cavaliere. Gospa Julija je bila resnično odlična žena, bog ji daj večno slavo."

Mladi Oliver se je prebudil iz raztresečnosti. "In kaj se je zgodilo z Romeom?"

"Z njim? Pravzaprav ne vem. Nekaj sem

*Da, deklica ta,
srce skaklja,
vedno šepče, kaj le ima!
Kaj potem,
če ne grem?
Ona je taka,
težko me čaka,
je sama doma!*

Da, deklica ta

Valentin Polanšek

*Da, deklica ta,
mene že davno rada ima!
K njej bom šel
in zapel:
Ljubica moja,
nimam pokoja,
ko čakam doma!*

*Da, deklica ta,
vsak jo pozna!
Kdor jo zagleda, vsak se smehlja.
Mlada je,
ljuba je,
bila bi žena —
kot ni nobena —
pri meni doma!*

"Scusi," je ugovarjal sir Oliver. "Jaz sem to videl med premiero na odru. Grof Paris je bil v dvoboju resnično preboden in je umrl na mestu. Romeo, domnevajoč, da je Julija mrtva, se je zastupil v njeni grobnici. Tako je bilo, padre."

"Kaj še," je godrnjal oče Ippolito. "Ni se zastupil. V Mantovo je zbežal, prijatelj."

"Odpustite, oče," je Oliver vztrajal pri svojem, "z lastnimi očmi sem videl — saj sem sedel v prvi vrstili V tistem trenutku je Julija prišla k sebi in ko je videla, da je njen preljudi mrtev, je tudi sama vzela strup in preminila."

"Le kaj vam pride na pamet," se je ujezil oče Ippolito. "Čudim se, kdo si je izmislil take čenče. Resnica je, da je Romeo zbežal v Mantovo in ubožica Julija se je iz žalosti nad tem majčkeno pozastropila. Ampak to ni bilo nič, cavaliere, samo otročarija; lepo vas prosim, bilo ji je komaj petnajst let. — Jaz vem to od tistega Lorenza, mladi gospod; kajpak, takrat sem bil takšenle ragazzo," je pokazal dobri pater približno lake od tal. "Julijo so potem odpeljali k teti v Besenzen, da bi se odpočila. Tja se je za njo pripeljal grof Paris, ko je imel roko še v obvezi. In saj veste, kaj se v ta-

slišal. — Aha, jo že imam. Zaljubljen je v Mantovi v hčer nekega markiza — kako se je že pisal? Montefalcone. Montefalco ali tako nekako. Ah, cavaliere, to je bilo tisto, čemur vi pravite velika ljubezen. Naposled jo je ugrabil ali kaj — bila je tudi nekakšna podobna romantična zgodba; ampak podrobnosti sem že pozabil, prosim vas, saj se je zgodilo v Mantovi. Bila je nekakšna passione senza esempio, nekakšna neznanca strasti, gospod. Tako vsaj so pripovedovali. Ecco, signore, zdaj pa dež ne gre več."

Sir Oliver se je dvignil, kakor je bil velik in dolg. "Bili ste strašno ljubeznivi, padre. Thank You so much. Ali bi smel nekaj pustiti... za vaše revne farane," je mamljal in zardeval in odrinil na rob krožnika prgišče cekinov.

"Ampak, ampak," se je grozil padre Ippolito in mahal z rokami, "kaj pa vam je, tolko denarja za košček veronske salame!"

"Nekaj je tudi za vašo zgodbo," je naglo pristavil mladi Oliver. "Bila je — eh, bila je silno silno — ne vem, kako bi rekel. Very much, indeed."

Po oknih župnišča se je razlilo sonce.

Za dobro voljo

ODGOVOR

Književnik Stendhal se ni nikoli oženil. V zrelih letih so ga skušali znanci nagovoriti, naj se oženi, pa jim je takole odgovoril:

"Ne, ne bom se. V življenju sem imel rad le dvoje, in sicer ženske in fantovsko življenje. Ker ženske zdaj zame ne pridejo več v poštev, se bom vsaj lahko posvetil fantovskemu življenju."

ZLOBA

V nekem pariškem salonu so priredili svečanost na čast Stendhalu. George Sandova se je pogovarjala z ženami nekaterih generalov. Napadala je zakon, češ da v zakonski zvezi ne more biti normalen noben možki.

Pa ji je srdito ugovarjala žena nekega generala:

"Lahko vam rečem, da je moj mož pravi svetnik."

"Ne le svetnik, marveč tudi mučenec," je zlobno dodala Sandova.

POMOTA

Potniška ladja, ki počasi obrača, je komaj dober meter oddaljena od pomola. Tisti hip priteče po pristanišču zakasneli potnik; kovček zažene na palubo ladje in se s čednim skokom ujame za rob ograje. Ko se ves upehan potegne na palubo, z nemajhnim ponosom reče potnikom in mornarjem, ki so njegov podvig napeto opazovali:

— No, pa sem le prispel!

— Lepo — prikima eden od mornarjev — tudi mi smo pravkar prispeli!

ROLAND LEBL:

Poslednje kosilo

Majhne tatove obešajo, velike puste pri miru.

V skladu s tem starim pregovorom je prišel tudi Estaban Mondrigo pod kolesa življenja. Njega so kot edinega od zarotnikov ujeli. In opravili so z njim kar na hitro.

Obsodili so ga na smrt na vešalih.

Mondrigo je bil vse svoje življenje velik revež. Le prebogost mu je manjkala koščka kruha, da bi z njim pomiril godrnjačo želodec. Slovo od tega sveta mu zato ni delalo mnogo preglavic.

Zvečer pred usmrtniavo se je pojavil v njegovih celici sam direktor zaporov osebno.

"Vsak obsojenec ima pravico na poslednje predsmrtno kosilo," je dejal senor direktor. "Kaj si ti želiš, Estaban Mondrigo, za tvoje poslednje kosilo?"

"Če že — potem le najboljše!" je zahteval na smrt obsojeni.

"Prav," je prikimal direktor. "Dobil boš. Torej najprej želvino juho."

ANEKDOTA

Madžarski pisatelj Ferenc Molnar se je nekoč v prisotnosti starega prijatelja spustil s svojo ženo v hud prepir. Oba sta se oštevala, ne da bi pri tem poslušala, kaj drugi govori. Ko sta končala, je vprašal prijatelj: "Ali se vedno tako kregata, da hkrati kričita drug na drugega?" "Seveda," je odvrnil Molnar. "Tako štediva s časom. Sedaj sva se oba olajšala in lahko nemoteno uživava mir."

